

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous | Taloushallinto

2022

Susanna Elovirna

Toiminimen ja henkilöyhtiön verotettavan tulon laskenta

– Case: Laskentatyökalu Tili-Vinkki Oy:lle

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Liiketalous | Taloushallinto

2022 | 70 sivua + liite (yksi sivu)

Susanna Elovirna

Toiminimen ja henkilöyhtiön verotettavan tulon laskenta

- Case: Laskentatyökalu Tili-Vinkki Oy:lle

Verovelvollisuus koskee kaikkia Suomessa asuvia henkilöitä sekä taloudellista toimintaa harjoittavia yrityksiä ja yhteisöjä. Elinkeinotoiminnan verotettavan tulon muodostumisesta säättää laki elinkeinotoiminnan verottamisesta. Elinkeinotoiminnan verotettavan tulon oikein laskeminen on kulmakivi oikein muodostettuun verojaksotukseen toiminimen tilinpäätöksessä sekä henkilöyhtiön yhtiömiesten keskinäisessä tulo-osuuksien jaossa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda Microsoft Excel -taulukkolaskentaohjelmalla käytettävä laskentatyökalu toiminimen ja henkilöyhtiön verotettavan tulon laskentaan. Laskentatyökalun avulla helpotetaan, nopeutetaan ja selkeytetään toiminimen verotettavan tulon ja henkilöyhtiön jaettavan tulon laskentaa.

Opinnäytetyön aihe saatiin toimeksiantona Tili-Vinkki Oy:ltä ja se toteutettiin case- eli tapaustutkimuksena. Tärkeän osan tutkimusta muodosti teorianieto, jonka pääpaino oli tuloverotuksessa sekä verotettavan tulon muodostumisessa. Teorianietoa prosessoimalla ja analysoimalla kehitettiin Microsoft Excel -pohjainen verotettavan tulon laskentatyökalu.

Opinnäytetyön tuotoksena muodostetun laskentatyökalun avulla kaikki verotettavaan tuloon vaikuttavat tekijät tulee huomioida. Lisäksi verotettavan tulon laskentaan käytetty aika lyhenee sekä virheiden mahdollisuus pienenee. Toimeksiantaja tulee ottamaan laskentatyökalun käyttöön vielä tämän vuoden aikana. Laskentatyökalua käytettäessä verotettavan tulon laskenta tapahtuu organisoidusti, tehokkaasti ja yhdenmukaisesti.

Asiasanat:

Tulovero, verotettava tulo, laskentamallit, laki elinkeinotulon verottamisesta

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Business | Financial Management

2022 | 70 pages + appendix (one page)

Susanna Elovirna

Calculation of taxable income for private trader, unlimited partnership, and limited partnership company

- Case: Calculation tool for Tili-Vinkki Oy

The liability to pay taxes concerns all people living in Finland as well as companies and corporations having commercial activity in Finland. Taxable income is provided by Business Income Tax Act. Accurate calculation of taxable business income is the cornerstone of correct accrual of taxes for financial statements as well as sharing taxable business income among joint owners of business partnerships.

The objective of the thesis was to create a tool for the calculation of taxable income for private trader, unlimited partnership, and limited partnership by using Microsoft Excel. With the calculation tool the calculations are more organized and therefore makes the process much more efficient.

The study was commissioned by Tili-Vinkki Oy, an accounting agency. The theoretical knowledge of income tax and taxable income forms an important basis in creating the calculation tool. The Microsoft Excel tool was developed by analyzing and processing the existing data.

The completed calculation tool acknowledges all the important details to taxable income. It also provides faster results and the possibility of an error is decreased significantly. The calculation tool will be brought into use in Tili-Vinkki Oy before the end of the year. By using the calculation tool, the calculation of taxable income becomes more organized, efficient, and consistent.

Keywords:

Income tax, taxable income, calculation models, business income tax act

Sisältö

Käytetyt lyhenteet tai sanasto	7
1 Johdanto	8
2 Tuloverotus	11
2.1 Välittömän verotuksen vaiheet	11
2.1.1 Ennakkoperintä	11
2.1.2 Veroilmoituksen antaminen	13
2.1.3 Verotuksen toimittaminen ja maksuunpaneminen	14
2.2 Tuloverojärjestelmä	14
2.2.1 Pääomatulolaji	15
2.2.2 Ansiotulolaji	19
2.3 Toiminimen verotus	22
2.3.1 Nettovarallisuuden laskenta	23
2.3.2 Yritystulon jakaminen	24
2.3.3 Yrittäjäpuolisot	25
2.3.4 Tappiot	26
2.4 Henkilöyhtiön verotus	27
2.4.1 Nettovarallisuuden laskenta	28
2.4.2 Yritystulon jakaminen	28
2.4.3 Tappiot	31
3 Verotettavan elinkeinotulon laskeminen	32
3.1 Veronalaiset tulot	33
3.2 Verovapaat tulot	34
3.3 Vähennyskelpoiset menot	34
3.3.1 Palkat ja henkilösivukulut	35
3.3.2 Vuokrat	35
3.3.3 Edustuskulut	36
3.3.4 Muut kulut	36
3.3.5 Menetykset	36

3.3.6 Verot	37
3.3.7 Muut vähennyskelpoiset erät	37
3.4 Vähennyskeltottomat menot	38
3.5 Jaksottaminen	39
3.5.1 Tulojen jaksottaminen	40
3.5.2 Menojen jaksottaminen	41
3.6 Veroilmoituksella tehtävät oikaisut	43
3.6.1 Vähennyskeltottomat korot	43
3.6.2 Tuloutus yksityiskäytöstä	44
3.6.3 Muut kirjanpidon ulkopuoliset kulut	44
3.6.4 Toiminimiyrittäjän lisävähennykset	45
3.7 Tappiot	46
4 Microsoft Excel laskentatyökaluna	47
4.1 Käyttötarkoitus	47
4.2 Hyödyntäminen	47
4.3 Ongelmat	48
4.4 Laskentatyökalun rakentaminen	48
5 Case: Verotettavan tulon laskentatyökalu	50
5.1 Nykytilanne ja kehitystarpeet	50
5.2 Laskentatyökalun suunnittelu	50
5.3 Laskentatyökalun rakentaminen	51
5.3.1 Pohjan muodostus	52
5.3.2 Toimintojen lisäys	54
5.3.3 Suojausten asetus	58
5.4 Laskentatyökalun testaus	60
6 Johtopäätökset	62
Lähteet	67

Liitteet

Liite 1. Laskentatyökalun täyttöohje.

Kuvat

Kuva 1. Elinkeinotoiminnan verotettava tulo (Tomperi 2019, 84).	32
Kuva 2. Käyttöomaisuuteen kuuluvan ajoneuvon yksityiskäytön tuloutus.	53
Kuva 3. Esimerkki solun muistiinpanosta.	54
Kuva 4. Välilehdet toiminimen laskentatyökalussa.	55
Kuva 5. Kaavamaisen työhuonevähennyksen alaspäin-valikko.	56
Kuva 6. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksen JOS-funktio.	56
Kuva 7. JOSVIRHE-funktiolla virhemääritelmän siirtymisen estäminen.	57
Kuva 8. Solun tietojen kelpoisuuden määrittäminen.	58
Kuva 9. Virhesyötön virhesanomien luominen.	59
Kuva 10. Virhesyötöstä ilmoittava virhesanoma.	59
Kuva 11. Suojatun taulukon antama virheilmoitus muokkausyritykseen.	60

Kuviot

Kuvio 1. Osinkotulojen verotus (Verohallinto 2022d).	17
Kuvio 2. Toiminimiyrittäjän elinkeinotulon verotus (Verohallinto 2016).	23
Kuvio 3. Tulon jakautuminen yrittäjäpuolisoille (Verohallinto 2016).	26
Kuvio 4. Avoimen yhtiön tulon verottaminen (Verohallinto 2018).	29
Kuvio 5. Kommandiittiyhtiön tulon verottaminen (Verohallinto 2018).	30

Taulukot

Taulukko 1. Valtion tuloveroasteikko vuonna 2022 (Finlex 2021).	20
---	----

Käytetyt lyhenteet tai sanasto

ArvL	Laki varojen arvostamisesta verotuksessa
EPL	Ennakkoperintälaki
EVL	Laki elinkeinotulon verottamisesta
KPL	Kirjanpitolaki
MVL	Maatilatalouden tuloverolaki
TVL	Tuloverolaki
VML	Laki verotusmenettelystä

1 Johdanto

Suomessa kaikesta verotuksesta säättää valtiovarainministeriö, joka valmistelee Suomen verolait. Suomessa asuvat henkilöt sekä taloudellista toimintaa harjoittavat yritykset ja yhteisöt ovat verovelvollisia. Verotus koostuu välittömistä sekä välillisistä veroista. Suoraan tuloista vähennettävät verot ovat välittömiä veroja, kuten tulo-, yhteisö- ja kirkollisvero ja välilliset verot taas peritään jo rahojen kulutusvaiheessa verojen sisältyessä tuotteiden hintoihin. Välillisiä veroja ovat mm. arvonlisä-, auto- ja valmistevero.

Yksityisen elinkeinoharjoittajan eli toiminimiyrittäjän elinkeinotoiminnan tulo on verotuksessa yrittäjän henkilökohtaista tuloa. Yrittäjän henkilökohtaista tuloa ovat elinkeinotoiminnan tulon lisäksi myös kaikki muut henkilön saamat ansio- ja pääomatulot esimerkiksi palkkatöistä, vuokratuloista tai osingoista. Elinkeinotoiminnan tuloa verotetaan tulolajeittain ansio- sekä pääomatuloina. Pääomatulon tuloosuus määritetään elinkeinotoiminnan nettovarallisuuden perusteella joko 0, 10 tai 20 prosenttiin.

Elinkeinoyhtymän eli henkilöyhtiön (avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö) verotettava tulo jaetaan osakkaiden eli yhtiömiesten kesken henkilökohtaisena tulona verotettaviin tulo-osuuksiin. Tulo-osuus verotetaan yhtiömiehen ansio- ja pääomatulona perustuen yhtiömiehen osuuteen yhtymän edellisen vuoden nettovarallisuudesta.

Valtaosa tilitoimistojen asiakkaista on osakeyhtiöitä, jolloin toiminimi ja henkilöyhtiöiden parissa työskentely osalla kirjanpitäjistä jää vähemmälle. Määrällisesti toiminimi ja henkilöyhtiöiden osuus kaikista kaupparekisteriin rekisteröidyistä yrityksistä on kuitenkin jopa suurempi kuin osakeyhtiöiden. Osakeyhtiöiden ollessa itsenäisiä verovelvollisia verotettavan tulon sekä verojaksotuksen laskeminen on suoraviivaisempaa kuin toiminimillä ja henkilöyhtiöillä, joissa elinkeinotoiminnan verotettava tulo vaikuttaa myös yrittäjän tai yhtiömiehen henkilökohtaiseen verotukseen. Elinkeinotoiminnan verotettavan tulon lisäksi tulee toiminimiyrittäjän verojen laskennassa huomioida myös henkilökohtaiset tulot sekä vähennykset pohdittaessa mahdollisen pääomatulon tulo-osuuden valintaa. Henkilöyhtiöissä taas

elinkeinotoiminnan tulo jaetaan vastuunalaisten yhtiömiesten henkilökohtaiseksi tuloksi perustuen elinkeinoyhtymän tulo-osuuksiin.

Tämä opinnäytetyö on toteutettu toimeksiantona Tili-Vinkki Oy:ltä. Vuonna 1978 perustettu Tili-Vinkki Oy on auktorisoitu täyden palvelun tilitoimisto, joka tarjoaa kirjanpito- ja palkanlaskentapalveluita sekä veroasioiden hoitamispalveluita kaiken kokoisille yrityksille. Opinnäytetyön aihe nousi esiin yrityksen tarpeesta luoda työntekijöilleen selkeä ohjeistus toiminimien sekä henkilöyhtiöiden verotettavan tulon laskemiseen. Verotettavan tulon oikein laskeminen on myös edellytys toiminimen oikein muodostettuun tilinpäätöksen verojaksotukseen sekä henkilöyhtiöiden oikein jaettuihin tulo-osuuksiin yhtiömiesten kesken.

Tässä opinnäytetyössä selvitetään, miten tilikauden verotettava tulo tulee laskea toiminimessä ja henkilöyhtiöissä. Toimeksiantajalla on käytössään ohjelma (Profit Hunter Vision) verojen laskemiseen, joka tarvitsee laskelman tekoon tiedon elinkeinotoiminnan verotettavasta tulosta. Opinnäytetyön päätavoitteena on muodostaa Microsoft Excel -taulukkolaskentaohjelmalla käytettävä yksinkertainen ja selkeä työkalu toiminimen ja henkilöyhtiön verotettavan tulon laskemiseksi toiminimen tilinpäätökseen tehtävää verojaksotusta varten sekä henkilöyhtiön yhtiömiesten tulo-osuuksien jakoon.

Laskentatyökalun avulla verotettavan tulon laskentaa selkeytetään ja samalla se toimii muistilistana verotukseen vaikuttavien asioiden huomioimisessa. Laskentatyökalun avulla luodaan myös käytäntö, jolloin toiminimien ja henkilöyhtiöiden tilikauden verotettava tulo sekä veroilmoituksella tehtävät oikaisut ja/tai mahdolliset lisävähennykset huomioidaan samalla tavalla kaikkien työntekijöiden toimesta Tili-Vinkki Oy:ssä.

Opinnäytetyö toteutetaan case- eli tapaustutkimuksena. Tutkimuksen kohteena on verotettavan tulon laskeminen toiminimessä ja henkilöyhtiössä. Tutkimus perustuu teoreettisessa osassa lähdeaineiston avulla hankittuun faktatietoon, jota analysoimalla ja prosessoimalla on muodostettu lopputuotoksena Excel-pohjainen laskentatyökalu toimeksiantajan käyttöön.

Opinnäytetyön johdannon jälkeen alkaa kolmen luvun pituinen teoratiedon osuus, jossa käydään läpi tuloverojärjestelmää sekä syvennytään tarkemmin verotettavan tulon laskemiseen toimimien ja henkilöyhtiöiden näkökulmasta. Teoriatieto-osuudessa kuvataan myös Microsoft Excel -taulukkolaskelmaohjelman käyttöä laskentatyökalun alustana. Teoriapohjan jälkeen esitetään case-tutkimuksen suunnittelu- ja toteutusvaiheet sekä laskentatyökalun toimintaa käytännössä. Lopuksi tuodaan esiin opinnäytetyön johtopäätökset ja pohdintaa lopputuloksesta.

2 Tuloverotus

Julkisen talouden merkittävimpänä tulonlähteenä voidaan pitää verotuloja. Valtiovarainministeriö valmistelee kaikki Suomen lait, jotka säätelevät verotusta. Verolakien hyväksynnän suorittaa eduskunta. (Verohallinto 2019a.) Verotus koostuu välittömistä sekä välillisistä veroista. Suoraan tuloista vähennettävät verot ovat välittömiä veroja, kuten tulo-, yhteisö- ja kirkollisvero ja välilliset verot taas peritään jo kulutusvaiheessa verojen sisältyessä tuotteiden hintoihin. Välillisiä veroja ovat mm. arvonlisä-, auto- ja valmistevero. Kaikki Suomessa asuvat henkilöt sekä taloudellista toimintaa harjoittavat yritykset ja yhteisöt ovat verovelvollisia. (Valtiovarainministeriö.)

Tuloverotukseen vaikuttavat useat lait, kuten tuloverolaki (TVL), laki elinkeinotulon verottamisesta (EVL), maatilatalouden tuloverolaki (MVL), ennakonperintälaki (EPL) sekä laki verotusmenettelystä (VML). Verotusta käsitellään verovuositain. Verovuosi tarkoittaa ajanjaksoa, jonka aikana saaduista tuloista maksetaan veroa ja on pituudeltaan yleisimmin kalenterivuosi. Elinkeinoharjoittajilla tilikausi voi olla muu kuin kalenterivuosi, jolloin verovuoden muodostavat kalenterivuoden aikana päättynyt tilikausi tai päättyneet tilikaudet. (Tomperi & Keskinen 2018, 128; Tomperi 2019, 11–12.)

2.1 Välittömän verotuksen vaiheet

Välittömässä verotuksessa pystytään erottamaan seuraavat vaiheet: ennakoperintä verovuoden aikana, veroilmoituksen antaminen, verotuksen toimittaminen, sekä jäännösveron maksu tai veronpalautusten saaminen (Tomperi & Keskinen 2018, 128).

2.1.1 Ennakoperintä

Verotettavaa tuloa kertyy jatkuvasti verovuoden aikana. Veroja maksetaan useimmiten vähitellen verovuoden aikana, jolloin ne rasittavat verovelvollista

vähemmän kuin kertasuorituksena maksettava vero. Pitkin verovuotta veroja maksetaan ennakonperintänä EPL:n mukaisesti. Ennakkoperintä toteutuu joko ennakonpidätyksenä tuloista tai ennakonkantona elinkeinotoiminnan tuloista. (Tomperi 2019, 12.)

Ennakonpidätysjärjestelmässä tulon saaja ei saa koko bruttotuloa käyttöönsä, vaan tulon maksaja vähentää veron maksamastaan suorituksesta. Ensisijainen tapa ennakonperinnän toimittamiseen on ennakonpidätys. Ennakonpidätys toimitetaan kaikkien veronalaisten suoritusten maksajien toimesta, kuten esimerkiksi työnantaja toimittaa ennakonpidätyksen palkasta. Ennakonpidätyksen toimittamisvelvollisuus koskee jokaista veronalaisen suorituksen maksajaa, ellei kyseessä ole elinkeinotoiminnan tulo tai ennakonpidätysvelvollisuuden ulkopuolinen tulo. (Tomperi & Keskinen 2018, 129; Tomperi 2019, 12–13.)

Ennakonpidätys luonnolliselle henkilölle toimitetaan henkilökohtaisen ennakonpidätysprosentin mukaisesti maksettavista palkoista ja palkkioista, työkorvauksista sekä mm. patenteista ja tekijänoikeuspalkkioista maksettavista käyttökorvauksista. Työkorvauksella tarkoitetaan työstä tai palveluksesta maksettavaa korvausta, joka ei ole palkkaa. Mikäli verokorttia ei ole esitetty suorituksen maksajalle, tulee ennakonpidätys toimittaa 60 % suuruisena. (Tomperi 2019, 13; Verohallinto 2021a.)

Työn suorittajan ollessa yhtiö tai yhtymä, jota ei ole rekisteröity ennakonpidätysrekisteriin, tulee maksajan suorittaa työ- tai käyttökorvauksesta 13 % ennakonpidätys. Ennakonpidätys tulee toimittaa laskun työkorvauksen arvonlisäverottomasta summasta. (Tomperi 2019, 13; Verohallinto 2021a.)

Ennakonperintärekisteriin kuuluvien yritysten verotus tapahtuu ennakonkantona ennakkoverojen muodossa. Ennakonkanto voidaan suorittaa elinkeinotoiminnan tulon lisäksi myös vuokratuloista tai omaisuuden luovutusvoitoista. Ennakkoveroina pyritään perimään mahdollisimman tarkasti verovelvollisen tuloista maksettavien verojen ja suoritusten yhteismäärä. Ennakkoverot tilitetään erissä, joiden lukumäärä (2–12) riippuu ennakkoveron suuruudesta. Ennakkoveroina maksetut

verot luetaan verovelvollisen hyväksi verovuosittain. (Tuomi-Sorjonen 2013, 176; Tomperi & Keskinen 2018, 129–130; Tomperi 2019, 14–15.)

Verohallinto laskee ennakkoverojen suuruuden ja erien lukumäärän ennakkopereintärekisteriin kuuluville yrityksille viimeksi päättyneen verotuksen mukaisesti. Uuden yrittäjän kohdalla ennakkoveron määrä perustuu yrittäjän omaan arvioon elinkeinotoiminnan verotettavasta tulosta. (Verohallinto 2021b.) Ennakkoveroihin voidaan tehdä muutoksia tai jopa poistaa ne kokonaan verovuoden aikana verovelvollisen vaatimuksesta. Verohallinto voi myös verovelvollista kuulematta muuttaa tai poistaa ennakkoveron, mikäli se koetaan aiheelliseksi. (Tuomi-Sorjonen 2013, 176; Tomperi 2019, 15–16.)

Jos verovuoden aikana maksamien ennakkoverojen määrä ei riitä kattamaan koko verovuoden veroja, joutuu maksamatta jääneen osan tilittämään jäännösverona lopullisessa verotuksessa. Vaihtoehtoisesti voi hakea verojen täydennystä lisäennakolla. Lisäennakon maksulla voi pienentää tai välttää kokonaan jäännösveron sekä siitä aiheutuvat viivästyskorot. Toiminimiyrittäjillä ja henkilöyhtiöillä lisäennakkoa on mahdollista hakea ja maksaa tammikuun loppuun asti ilman huojennettua viivästyskorkoa. Tämän jälkeen maksetulle lisäennakolle lasketaan huojennettua viivästyskorkoa lisäennakon eräpäivään saakka. Mikäli veroja ei täydennetä lisäennakon avulla, tulevat verot maksettavaksi jäännösveroina lopullisessa verotuksessa. (Verohallinto 2022a.)

2.1.2 Veroilmoituksen antaminen

VML:n mukaisesti kaikkien verovelvollisten on ilmoitettava Verohallinnolle verotusta varten veronalaiset tulot sekä tuloista tehtävät vähennykset, varat ja velat sekä muut tiedot, jotka vaikuttavat verotukseen. Luonnollisille henkilöille Verohallinto lähettää esitäytetyn veroilmoituksen, joka tulee tarkastaa sekä tarvittaessa täydentää puuttuvilla tiedoilla. Toiminimiyrittäjien sekä henkilöyhtiöiden tulee antaa erillinen veroilmoitus liiketoiminnasta. VML:n mukaan veroilmoituksen tai muun ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä määrätään veronkorotus. Jos veroilmoituksen korjaukset ja muut tarvittavat ilmoitukset tehdään ennen verotuksen

päättymistä, määrätään veronkorotuksen sijasta myöhästymismaksu. Mikäli veroilmoitusta ei toimiteta eikä Verohallinnon selvityspyyntöihin vastata, toimitetaan verotus arvioverotuksena. (Tomperi 2019, 16–18.)

2.1.3 Verotuksen toimittaminen ja maksuunpaneminen

Verohallinnon tehtävä verotuksen toimittamisessa on laskea sekä maksuunpanna verot ja maksut. Tarvittaessa Verohallinto voi myös muuttaa verotusta. Maksuun tulevien verojen kokonaismäärän ollessa pienempi kuin etukäteen maksetut ennakkoverot, tullaan verovelvolliselle palauttamaan liikaa maksettu osuus. Mikäli maksuun tulevien verojen kokonaismäärä on suurempi kuin maksetut ennakkoverot, tullaan puuttuva osa perimään jäännösverona. (Tomperi 2019, 18.)

Verotuksen päättymisen ilmoitetaan verotuspäätöksessä. Siinä ilmoitetaan verotuksen perusteet, kuten tulot ja vähennyskelpoiset menot, sekä lopullisen veron määrä. Verotuspäätöksessä ilmoitetaan myös jäännösveron tai veronpalautuksen määrä ja maksuaikataulu, sekä ohjeistetaan muutoksenhakuun. (Tomperi 2019, 19.) Verotukseen voidaan hakea muutosta verotuksen oikaisulautakunnalta. Lautakunnan päätöksestä voi valittaa myös hallinto-oikeuteen ja sen päätökseen voi edelleen hakea muutosta korkeimmassa hallinto-oikeudessa, jonne asian viemiseen tarvitaan erillinen valituslupa. (Tuomi-Sorjonen 2013, 179; Tomperi 2019, 19.)

2.2 Tuloverojärjestelmä

Tulovero koostuu laissa määrätystä valtion tuloverosta sekä kunnallisesta tuloverosta. Kunnallisveroprosentti vaihtelee kunnittain ja siitä päättää kunnanvaltuusto. Kunnallisverotukseen liittyy myös sairausvakuutusmaksun sairaanhoitomaksu sekä evankelisluterilaiseen tai ortodoksiseen seurakuntaan kuuluville perittävä kirkollisvero. Näiden laskennassa käytetään laissa vahvistettua perustetta ja kunnallisverotuksen verotettavaa tuloa. Yleisradiovero lasketaan taas puhtaasta ansio- ja pääomatulosta. (Andersson ym. 2016, 4–6.)

Tuloverotuksessa on eriytetty toisistaan pääoma- ja ansiotulon verotus. Ansio- ja pääomatuloja kutsutaan tulolajeiksi. Tuloverojärjestelmässä tulolähteiksi kutsutaan luonnollisen henkilön tulojen jakoa henkilökohtaiseen tuloon, elinkeinotoiminnan tuloon sekä maatalouden tuloon. Henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvat verotettavat tulot ovat TVL:n mukaisesti ansio- tai pääomatuloa. Elinkeinoiminnan ja maatalouden verotettavat tulot lasketaan EVL:n ja MVL:n mukaisesti jakamalla ne ansio- ja pääomatulon osuuksiin noudattaen TVL:a. (Andersson ym. 2016, 6.)

Kaikkien eri tulolähteiden osalta lasketaan tulos ja mahdollisten tappioiden vähentämisen jälkeen tulo jaetaan ansio- ja pääomatuloksi. Luonnollisella henkilöllä kaikkien tulolähteiden tulot lasketaan yhteen tulolajeittain pääomatuloiksi sekä ansiotuloiksi. Verotus tapahtuu kaikkien tulolajien yhteenlasketusta pääomatulosta sekä samalla tavalla lasketusta ansiotulosta. (Tomperi 2019, 29.) Ansiotuloja verotetaan progressiivisesti niin valtion- kuin kunnallisverotuksessa. Pääomatulojen veroa maksetaan vain valtiolle ja se on pääsääntöisesti 30 % pääomatuloista. Kuitenkin 30 000 euron ylittävistä osasta veroja maksetaan 34 %. (Andersson ym. 2016, 6.)

2.2.1 Pääomatulolaji

TVL:n mukaan luonnollisen henkilön veronalaiseksi pääomatuloksi luetaan omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto sekä muu tulo, jota varallisuus on kerryttänyt (TVL 1992/1535, 32 §). Veronalaisia pääomatuloja ovat esimerkiksi vuokratulot, luovutusvoitot sekä jaettavan yritystulon pääomatulo-osuudet. (Tomperi 2019, 24).

Veronalaiset pääomatulot

Luonnollisen henkilön korkotuloja verotetaan lähdeverolla, pääomatuloina tai ne ovat verovapaita. Verotuksen ulkopuolelle jäävät korot ovat esimerkiksi Verohallinnon maksama hyvityskorko. (Andersson ym. 2016, 137–142; Verohallinto 2022b.) Luonnollisen henkilön vuokratulot ovat pääomatuloina verotettavaa tuloa. Asunto- tai kiinteistöosakkeiden vuokraamisesta saadun tulon lisäksi

veronalaista vuokratuloa on luonnollisen henkilön muun irtaimen tavaran vuokraamisesta saatu tulo. Elinkeinotoimintana pidettävässä vuokraustoiminnassa verotus tapahtuu kuitenkin EVL:n mukaisesti. (Andersson ym. 2016, 151.)

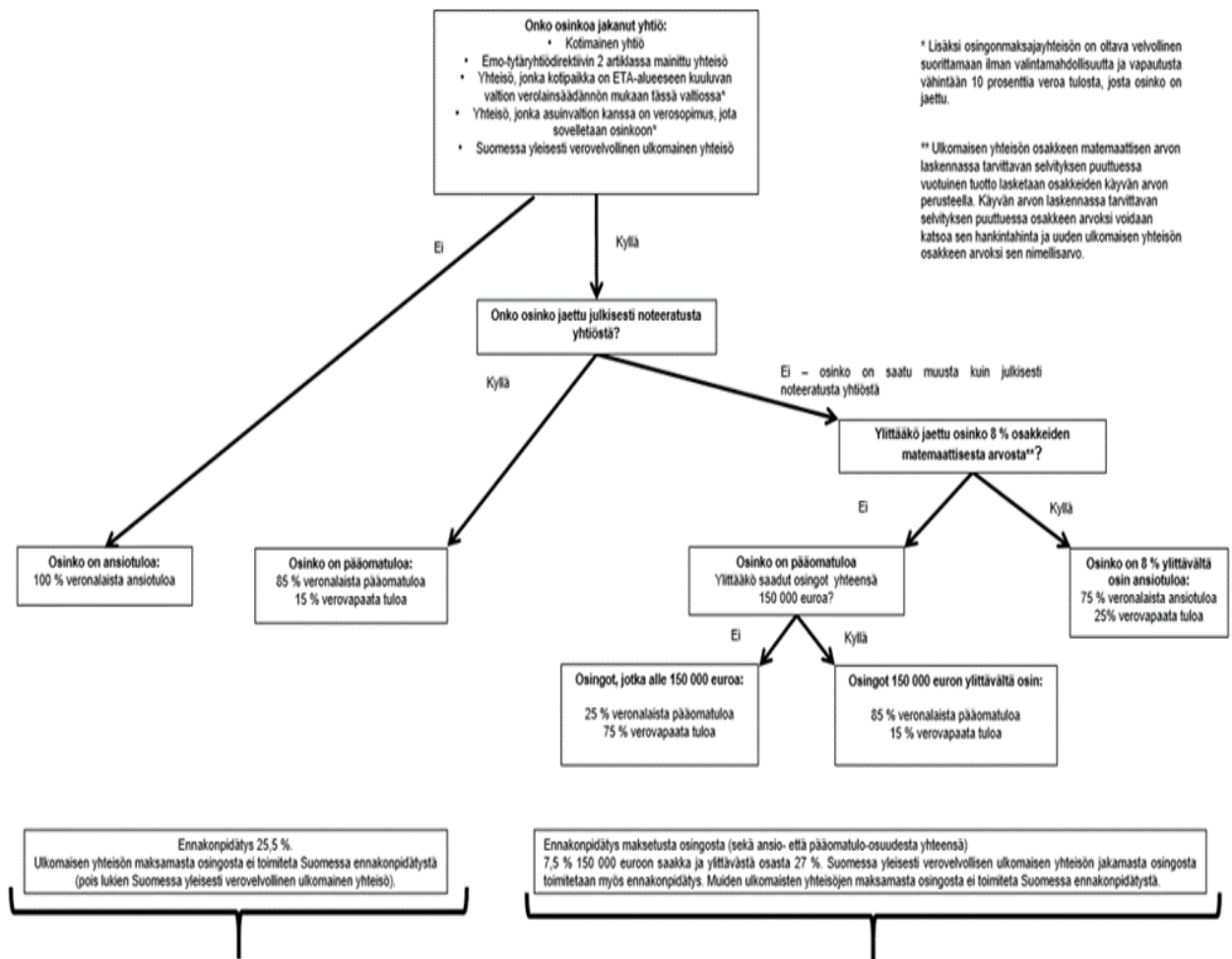
Vakuutuskorvauksissa verovapaina pidetään sellaisia vahingonkorvauksia, jotka saatuaan vakuutuksenottajan taloudellinen asema ei parane, vaan saatetaan samalle tasolle, kuin se oli ennen vahinkoa. Henkivakuutuksen tuottoa verotetaan pääomatulona siltä osin, kuin saatu korvaus ylittää maksettujen vakuutusmaksujen yhteismäärän. (Andersson ym. 2016, 156–159.)

Luovutusvoitto eli myyntivoitto syntyy myydessä omaisuutta suuremmalla hinnalla, kuin se on ostettu. Kaikki luovutusvoitot tulee ilmoittaa Verohallinnolle veroilmoituksella. Luovutusvoitoista voidaan vähentää hankintahinnan lisäksi ostopista ja myynnistä aiheutuneet kulut. Verovapaina luovutusvoitoina pidetään verovuonna yhteensä alle 1 000 euron luovutusvoittoja sekä tavanomaisen koti-irtaimiston luovutusvoittoja 5 000 euroon saakka. Asunnon myynti on myös verovapaata, mikäli asunto on omistettu vähintään kahden vuoden ajan ja omistaja on joko itse tai hänen perheenjäsenensä asunut kyseisessä asunnossa omistusaikanaan vähintään kahden vuoden ajan. (Verohallinto 2021c.)

Elinkeinotoiminnan pääomatulon osuus määritetään tuloverolain mukaisesti. Pääomatulo-osuuden määrittämisessä käytetään laskentaperusteena elinkeinotoiminnan nettovarallisuutta. Toiminimissä elinkeinotoiminnan nettovarallisuudesta lasketaan luonnolliselle henkilölle pääomatulo-osuudeksi joko 0 %, 10 % tai 20 %, ja loput elinkeinotoiminnan tulosta verotetaan ansiotulona. Yhtymässä eli henkilöyhtiössä elinkeinotoiminnan tulo verotetaan osakkaiden henkilökohtaisena tulona yhtiösopimuksen mukaisesti yhtymän tuloon oikeutettujen osuuksien perusteella. Pääomatulo-osuus lasketaan yhtymän osakkaan osuuden mukaisesta nettovarallisuudesta 20 % mukaan ja loppu yhtiömiehelle kuuluvasta elinkeinotoiminnan tulosta verotetaan ansiotulona. (Andersson ym. 2016, 175–176, 183.)

Osakkeiden ja rahasto-osuuksien myyntivoitto verotetaan pääomatulona. Niissä verojen maksusta vastuussa on myyntivoiton saaja. Osinkotulojen,

sijoitusrahastojen tuotto-osuuksien ja osakesäästötilin tuottojen veroista huolehtii niiden maksaja tai pankki. Osinkotulojen verotusprosentti riippuu siitä, onko kyseessä listattu vai listaamaton yhtiö sekä osingon suuruudesta. Osinkotulot voivat olla verovapaita tai ansio- ja/tai pääomatulona verotettavia tuloja. Osinkotulojen verotus kotimaisista yhtiöstä ja EU- tai verosopimusvaltiosta on esitetty kuviossa 1. Kuviossa esitetään jako eri tulolajien välillä. (Verohallinto 2022c.)

Kuvio 1. Osinkotulojen verotus (Verohallinto 2022d).

Pääomatuloista tehtävät vähennykset

Veronalaisista pääomatuloista voidaan vähentää tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvat menot (Tomperi & Keskinen 2018, 131; Tomperi 2019, 25).

Tulonhankkimismenoina voidaan pitää esimerkiksi puhelin-, tietokone-, nettiyh-teys- sekä ammattikirjallisuuskuluja. Jotta kuluja voidaan pitää tulonhankkimis-menoina, tulee niiden liittyä olennaisesti tulojen hankkimiseen. Myös työhuone-vähennyksen voi tehdä pääomatuloista. (Verohallinto 2022e.)

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaisen säästämisen eli PS-sopimuk-sen maksut voi myös vähentää vuosittain pääomatuloista aina 5 000 euroon saakka. Asunto- ja tulonhankkimisvelkojen korot voi vähentää pääomatuloista. Vakituisen asunnon asuntolainan koroista voi vielä vuonna 2022 vähentää 5 %, mutta vuonna 2023 vähennystä ei enää voi tehdä. Tulonhankkimisvelan eli ve-ronalaisen tulon hankkimista varten, esimerkiksi sijoitusasuntoon, otetun lainan korot sekä sivukulut voi vähentää täysimääräisenä pääomatuloista. (Verohallinto 2022e.)

Osakaslainaksi kutsutaan luonnollisen henkilön rahalainaa, joka on nostettu osakkeenomistajana tai henkilön perheenjäsenen osakeyhtiöstä, jossa lainan-saajan tai perheenjäsenten omistusosuus on enemmän kuin 10 %. Osakasalaina verotetaan luonnollisen henkilön pääomatulona siltä osin, kuin lainaa on vero-vuonna nostettu eikä verovuoden päättyessä ole maksettu takaisin. (Verohallinto 2022e.)

Pääomatulon alijäämähyvitys

Verovelvolliselle syntyy pääomatulon alijäämää, mikäli pääomatuloista tehtävät vähennykset ovat suuremmat kuin veronalaiset pääomatulot. Alijäämähyvityksen määrä on 30 % pääomatulon alijäämästä. Ensiasunnon korkovähennyksestä syntyneestä alijäämästä hyvityksen osuus on 32 %. Alijäämähyvitys voidaan vä-hentää tiettyjen ehtojen puitteissa ansiotulojen verojen määrästä. (Andersson ym. 2016, 215–217; Tomperi 2019, 25–26; Verohallinto 2022f.)

Alijäämähyvityksen enimmäismäärä henkilöä kohden on 1 400 euroa vuodessa. Alaikäisistä lapsista enimmäismäärää korotetaan yhdestä lapsesta 400 euroa ja kahdesta tai useammasta lapsesta korotus on yhteensä enintään 800 euroa. Las-ten lukumäärän mukaan alijäämähyvitys voi nousta joko 1 800 euroon tai 2 200 euroon vuodessa. Alaikäisistä lapsista tehty korotus kuuluu molemmille lapsen

vanhemmille. (Andersson ym. 2016, 215–217; Tomperi 2019, 26; Verohallinto 2022f.)

Alijäämähyvityksen voi myös siirtää puolisolle. Verohallinto siirtää alijäämähyvityksen puolisolle automaattisesti siltä osin, kuin se enimmäismäärästään jää käyttämättä omassa verotuksessa. Halutessa voi myös anoa alijäämähyvityksen siirtoa puolisolle, mikäli alijäämähyvitystä ei voi käyttää verotuksessa. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, jos ansiotulojen verot eivät ole yhtä suuret kuin alijäämähyvityksen määrä. Mikäli siirtoa puolisolle ei tehdä, vahvistetaan alijäämähyvityksen mukainen osuus pääomatulolajin tappioksi. Pääomatulolajin tappio vähennetään pääomatuloista tulevan 10 vuoden aikana, eikä sitä ei voi enää hyödyntää ansiotuloverotuksessa tulevana vuosina. (Andersson ym. 2016, 215–217; Verohallinto 2022f.)

2.2.2 Ansiotulolaji

Luonnollisilla henkilöillä tulot jaetaan ansio- ja pääomatuloihin. Ansiotuloina verotetaan kaikkia niitä tuloja, joita ei veroteta TVL:n mukaisesti pääomatulona eivätkä ole verovapaita tuloja. (Andersson ym. 2016, 306–307; Tomperi 2019, 27.)

TVL:n 61–63 §:n mukaan veronalaisia ansiotuloja ovat esimerkiksi palkat, eläkkeet sekä jaettavan yritystulon ansiotulo-osuus. (Tomperi 2019, 27).

Ansiotuloveroja maksetaan valtiolle, kunnalle sekä kirkkoon kuuluvien jäsenten osalta kirkolle. Valtionverotus ansiotuloista tapahtuu progressiivisesti. Tämä tarkoittaa, että ansiotulojen kasvaessa myös veroprosentti kasvaa. Taulukossa 1 kuvataan valtion tuloveroasteikko. Kunnallisvero lasketaan kunnan päättämän veroprosentin mukaisesti kunnallisverotusta varten vahvistetusta verotettavasta tulosta. Kirkollisvero lasketaan myös kunnallisveroa varten vahvistetusta verotettavasta tulosta kirkkovaltuuston päättämän prosentin mukaisesti. Palkka- ja yritystuloista perittävä sairausvakuutuksen päivärahamaksu määräytyy myös ansiotulojen perusteella. (Verohallinto 2017; Tomperi 2019, 27–28.)

Taulukko 1. Valtion tuloveroasteikko vuonna 2022 (Finlex 2021).

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
19 200	8	6
28 700	578	17,25
47 300	3 786,5	21,25
82 900	11 351,5	31,25

Veronalaiset ansiotulot

Palkkatuloilla tarkoitetaan kaikkea työ- tai virkasuhteessa saatavaa palkkaa, palkkiota, etuutta tai korvausta. Myös luontoisedut, kuten puhelin-, auto- ja asuntoetu, ovat palkkatuloa. Työnantajan maksamat korvaukset työmatkoista aiheutuneista kustannuksista ovat taas verovapaita tuloja, kuten matkustuskustannusten korvaus, päivärahat, ateriakorvaukset ja majoituskustannukset. Verohallinto määrää vuosittain verovapaiden matkakustannusten korvausperusteet sekä korvausmäärät. (Andersson ym. 2016, 308–310, 335, 339.)

Lakisääteisistä sekä vapaaehtoisista eläkejärjestelyistä saatavien eläketulojen verotus tapahtuu TVL:n mukaisesti pääosin ansiotulona, poisluettuna pääomatulona verotettava vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke tai PS-sopimukseen perustuva maksusuoritus. Eläketulojen erittely muista ansiotuloista on tärkeää siihen kohdistuvien erillisten vähennysmahdollisuuksien vuoksi. (Verohallinto 2021d.)

Ansiotuloina verotetaan myös toiminimiyrittäjällä elinkeinotoiminnan tulosta se osa, jota ei ole verotettu pääomatulona. Samaa koskee henkilöyhtiöiden ansiotulo-osuuksien verotusta. Henkilöyhtiöissä yhtiömiehen tulo-osuudesta yhtiömiehen ansiotulona verotetaan se osa, jota ei ole verotettu pääomatulona. Toiminimen elinkeinotoiminnan verotettava tulo voidaan verottaa yrittäjän vaatimuksesta myös kokonaan ansiotulona. (Andersson ym. 2016, 175–176.)

Osingon ollessa kotimaisesta listaamattomasta yhtiöstä ja osingon määrän ylittäessä 8 % osakkeen matemaattisesta arvosta, on 8 % ylittävästä osuudesta 75 % veronalaista ansiotuloa (Tomperi 2019, 53). Muusta kuin EU- tai

verosopimusmaasta saatu osinkotulo verotetaan kokonaisuudessaan veronalaisena ansiotulona (Tomperi 2019, 205).

Ansiotuloista tehtävät vähennykset

Tuloverolaissa ansiotuloista tehtävät vähennykset on jaettu neljään osaan: tulonhankkimismenot eli luonnolliset vähennykset, puhtaasta ansiotulosta tehtävät vähennykset valtion- ja kunnallisverotuksessa sekä erikseen valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset puhtaasta ansiotulosta. Näiden lisäksi suoraan veroista tehdään alijäämähyvitys sekä vähennetään TVL:ssä säädetty vähennykset. (Verohallinto 2022g.)

Osan vähennyksistä verottaja tekee automaattisesti ilman erillistä pyyntöä. Tällaisia vähennyksiä kutsutaan verottajan viran puolesta tekemiksi vähennyksiksi. Tällainen vähennys on esimerkiksi tulonhankkimisvähennys, joka myönnetään kaikille palkkatuloa saaneille. Tulonhankkimisvähennys on 750 euroa ja palkkatulojen ollessa vähemmän, tehdään vähennys enintään palkkatulojen suuruisena. (Veronmaksajat 2022.)

Tulonhankkimiskulujen määrä voi olla myös suurempi kuin verottajan automaattisesti tekemä 750 euron vähennys, jolloin tulonhankkimisvähennys tehdään todellisten tulonhankkimiskulujen suuruisena. Tulonhankkimiskuluina voidaan TVL:n mukaisesti vähentää esimerkiksi työhuonevähennys, hankintamenot ammattikirjallisuudesta, hankinta-, huolto- ja korjauskustannukset työhön käytettävistä laitteista sekä koneista, tietoliikenneyhteys ja tulonhankinnan palkkamenot. Tulonhankkimiskulujen vähennykset tulee itse vaatia verottajalta. (Verohallinto 2022g.)

Lisäksi palkkatulosta voidaan vähentää täysimääräisinä työmarkkinajärjestöjen sekä työttömyyskassojen jäsenmaksut. Päivittäisistä matkoista asunnon ja työpaikan välillä on myös mahdollisuus tehdä vähennys täysimääräisenä halvimmalla käytettävissä olevan kulkuneuvon mukaan tai tietyin perustein oman auton käytöstä Verohallinnon säättämien korvausmäärien mukaisesti 750 euron ylittävältä osalta. Työmatkakulujen vähennysten enimmäismäärä 8 400 euroa vuonna 2022. (Veronmaksajat 2022.)

Ansiotulolajin tappio syntyy, kun verovelvollisen ansiotulojen hankkimisen ja säilyttämisen kustannukset ovat verovuonna suuremmat kuin verovelvollisen saamat ansiotulot. Ansiotulolajin tappiota vahvistettaessa ei oteta huomioon puhtaasta ansiotulosta tehtäviä vähennyksiä valtion- ja kunnallisverotuksessa. Ansiotulolajin tappio on erillinen jokaiselle verovelvolliselle, eikä sitä näin ollen voida siirtää toiselle henkilölle. Ansiotulolajin vahvistettua tappiota voidaan vähentää luonnollisen henkilön valtion- ja kunnallisverotuksessa 10 vuoden ajan, jonka jälkeen käyttämätön tappio vanhenee. (Verohallinto 2022g.)

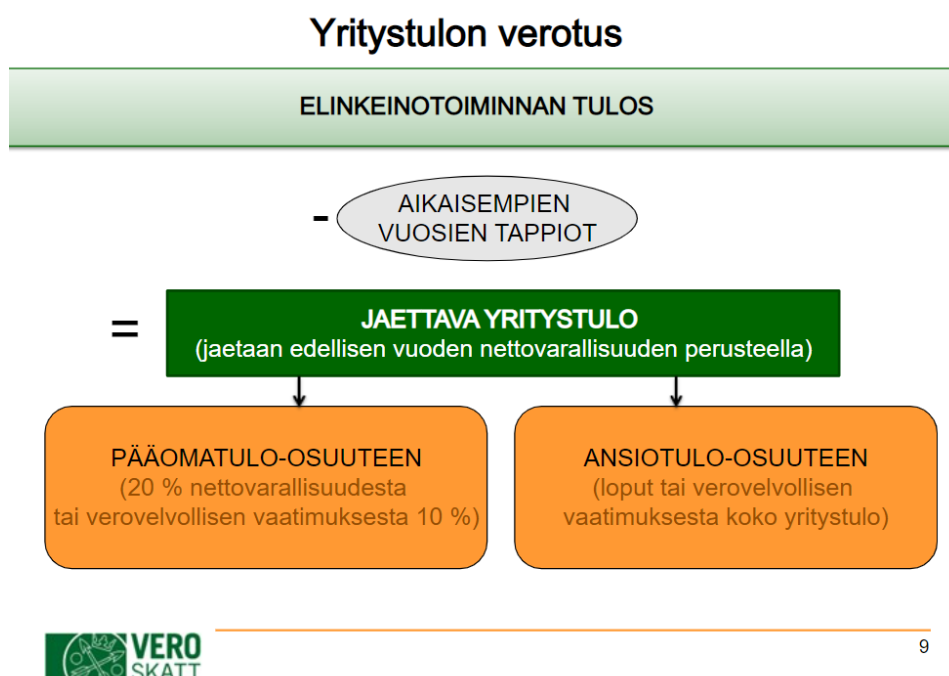
Puhtaalla ansiotulolla tarkoitetaan jäännöstä, kun veronalaisesta ansiotulosta vähennetään luonnolliset vähennykset. Puhtaasta ansiotuloista tulosta valtion- ja kunnallisverossa tehtäviin vähennyksiin kuuluvat eläkemaksut, merityötulovähennys, veronmaksukyvyyn vähennys sekä lahjoitusvähennys. Yrittäjien pakolliset ja muut lakisääteiset eläkevakuutusmaksut ovat myös vähennyskelpoisia. Puhtaasta ansiotulosta tehtäviä vähennyksiä pelkästään kunnallisverotuksessa ovat invalidi-, opintoraha-, ansiotulo- ja perusvähennys. (Verohallinto 2022g.)

Suoraan tuloveroista tehtäviä vähennyksiä ovat työtulo-, invalidi-, elatusvelvollisuus-, opintolaina- ja kotitalousvähennys (Verohallinto 2022g). Kotitalousvähennys myönnetään verovelvollisen käyttämässä asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa tehdystä kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä sekä kunnossapito- ja perusparrustyöstä. Kotitalousvähennys tehdään valtion ansiotulon sekä pääomatulon tuloveroista samassa suhteessa, kuin verot tulevat maksettavaksi. Kotitalousvähennystä ei voi siirtää käytettäväksi tulevien vuosien verotuksessa. (Verohallinto 2022h.)

2.3 Toiminimen verotus

Yksityisen elinkeinoharjoittajan eli toiminimiyrittäjän verotus tapahtuu luonnollisena henkilönä kaikkien saamiensa ansio- ja pääomatulojen perusteella. Elinkeinotoiminnasta saatu tulo jaetaan ansio- ja pääomatuloina verotettavaksi henkilökohtaiseksi tuloksi elinkeinotoiminnan nettovarallisuuden perusteella. Ennen tulo-osuuksiin jakoa vähennetään mahdolliset aiempien vuosien vahvistetut

elinkeinotoiminnan tappiot. Elinkeinotoiminnan jaettavasta tulosta lasketaan ensin pääomatulon tulo-osuus. Pääomatulo-osuuden laskennassa käytetään TVL:n mukaisesti verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä ollutta nettovarallisuutta lisättynä 30 % maksetuista palkoista. Tästä pääomatulo-osuus on joko 0 %, 10 % tai 20 % ja osuuden voi yrittäjä itse valita. Pääomatulo-osuuden ylittävää osaa elinkeinotoiminnan jaettavasta tulosta kutsutaan ansiotulo-osuudeksi ja sitä verotetaan ansiotulona. (Tuomi-Sorjonen 2013, 186; Myrsky & Malmgrén 2016, 604–605; Tomperi 2019, 31.) Kuviossa 2 esitetään toiminimiyrittäjän elinkeinotoiminnan tulon jakautuminen verotettavaksi pääoma- ja ansiotulo-osuuksissa.

Kuvio 2. Toiminimiyrittäjän elinkeinotulon verotus (Verohallinto 2016).

2.3.1 Nettovarallisuuden laskenta

Jaettavan yritystulon pääomatulo-osuuden laskenta perustuu elinkeinotoiminnan verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä olleeseen nettovarallisuuteen. Nettovarallisuus on yritystoiminnan varojen ja velkojen erotus, joka lasketaan taseen perusteella. Yritystoiminnan varoihin ei lasketa yksityisessä käytössä olevia asuntoja tai autoja, vaikka ne sisältyisivät taseessa oleviin varoihin. Osittain

yksityiskäytössä ja osittain yritystoiminnassa käytössä olevasta omaisuudesta nettovarallisuuteen lasketaan mukaan sellainen omaisuus, jota käytetään elinkeinotoiminnassa yli 50 % osalta. Nettovarallisuutta laskettaessa ei huomioida arvonkorotuksia, verovapaita varoja eikä korkotulon lähdeveron alaisia talletuksia. (Tuomi-Sorjonen 2013, 186; Tomperi 2019, 31.)

Nettovarallisuutta laskettaessa varat arvostetaan ArVL:n 3 §:n mukaisesti. Rahoitusomaisuus tulee arvostaa nimellisarvoon, mutta saamisista tulee kuitenkin vähentää luottotappiot. Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon, josta on vähennetty arvonalentumis- eli epäkuranttiusvähennys. Käyttöomaisuuden arvostaminen tapahtuu tuloverotuksessa poistamattomaan hankintamenoon. Kiinteistöt ja arvopaperit tulee kuitenkin arvostaa verovuotta edeltäneen vuoden vertailuarvoon, jos se on tuloverotuksen poistamatonta hankintamenoa suurempi. Kiinteistöverotuksessa vahvistettua verotusarvoa pidetään kiinteistöjen vertailuarvona. Arvopapereita tarkastellaan varallisuuden laskennassa yhtenä eränä. Noteerattujen arvopapereiden vertailuarvo on tilinpäätöspäivän mukaisesta päätöskurssista laskettuna 70 %. Muiden osakkeiden vertailuarvon laskennassa käytetään osakkeen matemaattista arvoa. EVL:n mukaisesti aktivoitavat pitkävaikutteisten menot arvostetaan poistamattomaan hankintamenoon. (Tomperi 2019, 32.)

Varallisuudesta vähennetään taseessa vieraaksi pääomaksi merkityt erät, jotka on arvostettu nimellisarvoon. Valuuttamääräisten velkojen kohdalla suoritetaan niiden arvostus verovuoden viimeisen päivän kurssiin. (Tomperi 2019, 32.)

2.3.2 Yritystulon jakaminen

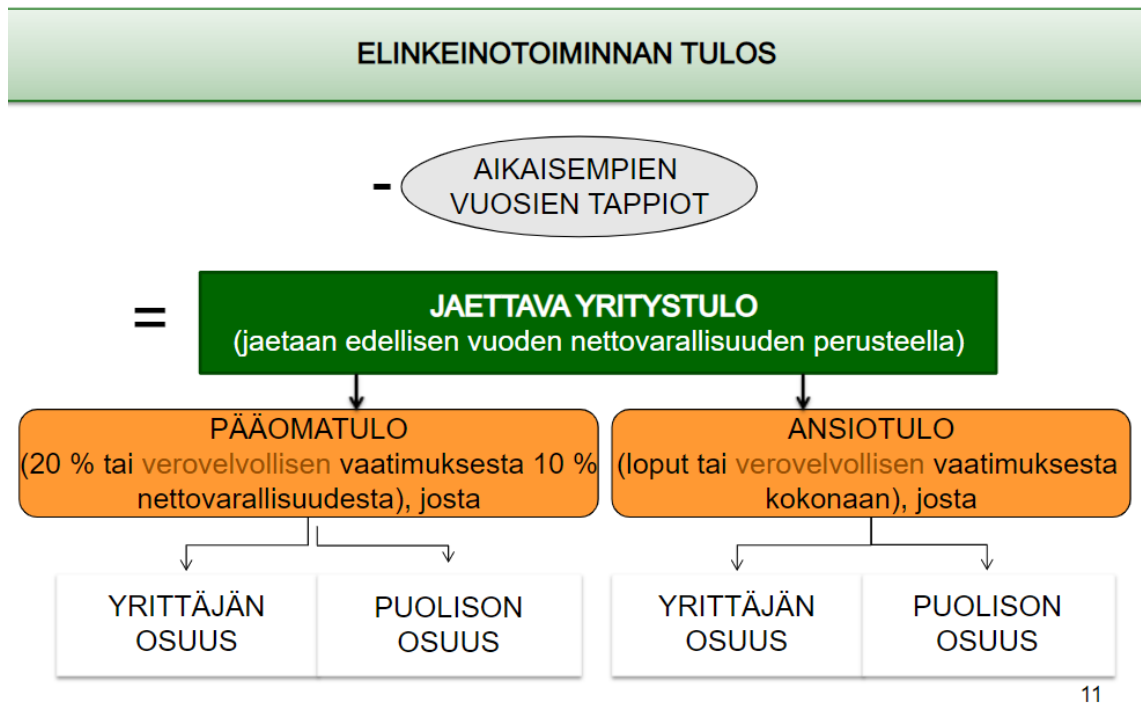
Yritystulon jakaminen alkaa erottamalla elinkeinotoiminnan tulosta pääomatulon osuus. Elinkeinotoiminnasta pääomatulona verotettavaa tuloa syntyy vain, jos yrityksellä on nettovarallisuutta tai elinkeinotoiminnan tuloon sisältyy käyttöomaisuuskiinteistöjen tai -arvopapereiden luovutusvoittoja. Tällöin pääomatulo-osuus on jaettavasta yritystulosta vähintään luovutusvoittojen suuruinen. (Tomperi 2019, 31, 34; Ossa 2020, 189–190.)

Pääsääntöisesti pääomatulona verotetaan 20 % vuotuinen tuotto elinkeinotoiminnan verovuotta edeltäneen verovuoden nettovarallisuudelle. Verovelvollisen vaatimuksesta pääomatulo-osuutena voidaan verottaa 10 % vuotuista tuottoa vastaava määrä tai elinkeinotoiminnan tulo voidaan verottaa kokonaan ansiotulona. (Tomperi 2019, 31, 34; Ossa 2020, 189–190.) Jos verovelvollinen on aloittanut elinkeinotoiminnan harjoittamisen verovuonna, käytetään pääomatulo-osuuden laskennassa verovuoden päättyessä ollutta nettovarallisuutta (Ossa 2020, 190).

Pääomatulo-osuuden laskennassa nettovarallisuuteen lisätään myös verovuoden päättymistä edeltäneen 12 kuukauden ajalta 30 % maksetuista ennakonpidätyksenalaisista palkoista (Tuomi-Sorjonen 2013, 186; Myrsky & Malmgrén 2016, 610). Tällä laskutavalla muodostuu laskentaperuste jaettavan yritystulon pääomatulo-osuuteen (Tuomi-Sorjonen 2013, 186). Jos tilikausi tai verovuosi on normaalista 12 kuukaudesta lyhyempi tai pidempi, vaikuttaa se pääomatulo-osuuden laskentaan. Tilikauden ollessa esimerkiksi yhdeksän kuukautta, pääomatulo-osuus lasketaan seuraavasti: nettovarallisuus \times $9/12 \times 20$ % tai 10 %. (Ojala, M. 2017.)

2.3.3 Yrittäjäpuolisot

Puolisoiden harjoittaessa elinkeinotoimintaa toiminimellä yhdessä kutsutaan yrittäjäpuolisiksi. Elinkeinotoiminnan tulo voidaan jakaa verotuksessa yrittäjäpuolisoiden kesken. Ansiotulo-osuuden jako puolisoiden kesken perustuu heidän työpanokseensa yrityksessä. Mikäli erillistä selvitystä ei esitetä, työpanokset katsotaan yhtä suuriksi. Pääomatulo-osuuden jako puolisoiden kesken tapahtuu sen mukaan, mikä heidän omistusoikeutensa on elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen. Ilman erillistä selvitystä puolisoiden osuudet katsotaan yhtä suuriksi. (Verohallinto 2013.) Kuviossa 3 esitetään, miten elinkeinotoiminnan tulo jaetaan yrittäjäpuolisoiden kesken.

Kuvio 3. Tulon jakautuminen yrittäjäpuolisoille (Verohallinto 2016).

2.3.4 Tappiot

Toiminimiyrittäjän elinkeinotoiminnan tuottaessa tappiota, voidaan tappio vahvistaa elinkeinotoiminnan tulolähteen tappioksi tai siirtää vähennettäväksi pääomatuloista. Tappio vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulolähteen tappioksi, mikäli erillistä vaatimusta tappion vähentämisestä pääomatuloista ei ole tehty. Verohallinnon vahvistama elinkeinotoiminnan tulolähteen tappio vähennetään automaattisesti elinkeinotoiminnan verotettavasta tulosta tulevien 10 verovuoden aikana. (Verohallinto 2022i.)

Elinkeinotoiminnan tappio voidaan samana verovuotena halutessa myös vähentää kokonaan tai osittain verovelvollisen pääomatuloista. Pääomatuloista vähennetään tappio tulonhankkimismenojen jälkeen, mutta ennen korkoja. Mikäli tappio on vahvistettu aiemmin elinkeinotoiminnan tappioksi, ei sitä voi enää myöhemmin vähentää pääomatuloista. Poikkeuksena tähän elinkeinotoiminnan lopetuksen yhteydessä elinkeinotoiminnan tappiot voidaan vähentää pääomatuloista. (Verohallinto 2022i.)

2.4 Henkilöyhtiön verotus

Avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt eli henkilöyhtiöt eivät ole erillisiä verovelvollisia vaan laskentayksikköjä. Henkilöyhtiöitä käsitellään verotuksessa termillä elinkeinoyhtymät. Elinkeinoyhtymille vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulo, joka aiempien vuosien elinkeinotoiminnan tappioiden vähentämisen jälkeen jaetaan verotettavaksi osakkaiden eli yhtiömiesten henkilökohtaisena tulona. Verotettava tulo jaetaan yhtiömiesten kesken niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on henkilöyhtiön tuloon. (Tuomi-Sorjonen 2013, 190; Tomperi 2019, 37–39.) Elinkeinoyhtymästä saatua voitto-osuutta ei pidetä osakkaan veronalaisena tulona, vaan verotus tapahtuu osakkaalta elinkeinoyhtymän tulo-osuuksien perusteella. (Villa & Ossa 2017, 147–148).

Henkilöyhtiöllä voi olla elinkeinotoiminnan tulon lisäksi tuloa maatalouden tai muun toiminnan tulolähteestä. Muun toiminnan tulolähteenä, ns. henkilöyhtiön henkilökohtaisena tulolähteenä, pidetään esimerkiksi ulkopuoliselle vuokrattua liiketilaa, joka ei kuulu elinkeinotoimintaan. Näiden tulolähteiden tulo jaetaan samoin kuin elinkeinotoiminnan tulo yhtiömiesten tuloina verotettavaksi. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulolähteen tulo-osuus jakautuu pääoma- ja ansiotuloksi ja henkilökohtaisen tulolähteen osuus on kokonaan pääomatuloa. (Tomperi 2019, 38.)

Pääomatulona verotetaan 20 % vuotuista tuottoa yhtiömiehen osuuteen elinkeinoyhtymän verovuotta edeltäneen verovuoden nettovarallisuudelle. Pääomatulo-osuuden laskennassa käytetään TVL:n mukaisesti verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä ollutta nettovarallisuutta lisättynä 30 % maksetuista palkoista. Loppuosa yhtiömiehen tulo-osuudesta verotetaan ansiotulona. (Tuomi-Sorjonen 2013, 190; Tomperi 2019, 37–39.) Yhtiömiehen ollessa osakeyhtiö, ei tulo-osuutta jaeta pääoma- ja ansiotuloon, vaan tulo-osuus elinkeinoyhtymään verotetaan kokonaisuudessaan 20 % yhteisöverolla (Tomperi 2019, 39).

Henkilöyhtiöiden elinkeinotoimintaan kuuluvista osakkeista saadut osingot laskeaan elinkeinotoiminnan tulolähteen tuloksi. Yhtiömiesten tulo-osuuksista kuitenkin vähennetään osinkojen verovapaa osuus. Yhtiömiehen tulo-osuuden ollessa

pienempi kuin vähennettävä osuus, tehdään vähennys yhtiömiehen saman tulolähteen tulo-osuudesta tulevan 10 vuoden aikana. (Tomperi 2019, 37.) Mikäli henkilöyhtiöllä on henkilökohtaisen tulolähteen osinkotuloja, verotetaan se yhtiömiesten tulona TVL:n mukaisesti (Ojala, I. 2017).

2.4.1 Nettovarallisuuden laskenta

Jaettavan yritystulon pääomatulo-osuuden laskenta perustuu elinkeinoyhtymän verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä olleeseen nettovarallisuuteen. Nettovarallisuus on yritystoiminnan varojen ja velkojen erotus, joka lasketaan taaseen perusteella. (Tuomi-Sorjonen 2013, 186; Tomperi 2019, 31.) Nettovarallisuutta laskettaessa varat arvostetaan ArVL:n 3 §:n mukaisesti, kuten toiminnimiyrittäjien nettovarallisuuden laskennassa. (Tomperi 2019, 32, 40.) Saamia yhtiömiehiltä ei lueta henkilöyhtiön elinkeinotoiminnan varoihin (Tuomi-Sorjonen 2013, 191).

2.4.2 Yritystulon jakaminen

Elinkeinoyhtymän tuloa verotetaan yhtymän yhtiömiesten tulona niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on elinkeinoyhtymän tuloon eli tulo-osuudella. Yhtiömiesten osuuksien jako tuloon määritellään yhtiösopimuksella tai muulla ilmoitetulla jakoperusteella. Elinkeinoyhtymän osakkaan osuus yhtymän tuloon voi olla eri kuin osuus yhtymän varoihin. (Villa & Ossa 2017, 148–149.) Tällöin tulo-osuuden laskennan lisäksi tulee kiinnittää huomiota pääomatulo-osuuden laskentaperusteeseen.

Elinkeinotoiminnan varallisuuteen kuuluvan asunnon toimiessa yhtiömiehen tai hänen perheensä asuntona, tulee asunnon arvo vähentää pääomatulo-osuutta laskiessa yhtiömiehen osuudesta yhtymän varoihin. Samoin yhtiömiehen yhtiöosuuden hankintaan otetun korollisen velan määrä vähennetään yhtiömiehen osuudesta elinkeinoyhtymän varoihin. Kyseisen lainan korot tulee myös vähentää yhtiömiehen tulo-osuudesta ennen tulon jakamista pääomatulo- ja ansiotulo-

osuuksiin. Korkojen ollessa tulo-osuutta suuremmat, voidaan ylimenevä osuus vähentää yhtiömiehen pääomatuloista. (Tomperi 2019, 41–42.)

Pääomatulo-osuuden laskentaperustetta määrittäessä nettovarallisuuden lisä-tään verovuoden päättymistä edeltäneen 12 kuukauden ajalta 30 % maksetuista ennakonpidätyksen alaisista palkoista (Tuomi-Sorjonen 2013, 191; Myrsky & Malmgrén 2016, 625). Yhtiömiehen tulo-osuudesta pääomatulona verotetaan 20 % pääomatulo-osuuden laskentaperusteesta ja loppuosa verotetaan ansiotulona. Tilikauden pituus tulee ottaa huomioon pääomatulo-osuutta laskettaessa samoin kuin toiminimen kohdalla (Villa & Ossa 2017, 156). Yhtiömiehen pääomatulona verotetaan kuitenkin aina vähintään se määrä, joka on hänen osuutensa elinkeinoyhtymän tulosta syntyneistä käyttöomaisuuskiinteistöjen ja -arvopapereiden luovutusvoitoista. (Tuomi-Sorjonen 2013, 190–191.) Kuviossa 4 esitetään avoimen yhtiön elinkeinotoiminnan tulon jako pääoma- ja ansiotulo-osuuksiin.

Kuvio 4. Avoimen yhtiön tulon verottaminen (Verohallinto 2018).

Henkilöyhtiön nettovarallisuuden ollessa negatiivinen tai nolla, avoimen yhtiön yhtiömiehille ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisille yhtiömiehille ei synny lainkaan pääomatuloa nettovarallisuuden perusteella. Tällöin heille kuuluva tulo-osuus verotetaan kokonaan ansiotulona, ellei tulo-osuuteen sisälly edellä mainittuja luovutusvoittoja. (Ossa 2020, 204.)

Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen sijoittama pääomapanos määrittää usein hänen voitto-osuutensa elinkeinoyhtymän verotettavasta tulosta. Jos äänettömän yhtiömiehen sijoituksen tuotto on enintään 20 %, verotetaan hänen tulo-osuutensa kokonaan pääomatulona. Tämän ylittävältä osalta äänettömän yhtiömiehen tulo-osuus verotetaan ansiotulona. (Ossa 2020, 207–208.) Kuviossa 5 esitetään kommandiittiyhtiön tulon jakautuminen vastuunalaisen ja äänettömän yhtiömiehen kesken.

Kuvio 5. Kommandiittiyhtiön tulon verottaminen (Verohallinto 2018).

Jos äänettömänä yhtiömiehenä on osakeyhtiö, voitto-osuutta verotetaan yhteisöverokannan mukaisesti. Jos äänettömän yhtiömiehen voitto-osuutta ei ole sovittu maksettavaksi korkona hänen sijoittamalleen pääomalle, on äänettömän yhtiömies verotettavaa tuloa jaettaessa samassa asemassa vastuunalaisen yhtiömiehen kanssa. Äänettömälle yhtiömiehelle verotettavaa tuloa ei voi jakaa kuitenkaan enempää kuin mihin hänellä on oikeus voitonjakomääräyksen perusteella. (Ossa 2020, 207–208.)

2.4.3 Tappiot

Elinkeinoyhtymän tuloverotus tapahtuu tulolähteittäin. Jokaisen tulolähteen toiminnan tulos lasketaan erikseen kyseisen tulolähteen tuottojen ja kulujen erotuksena. Tulolähteen tuottojen ollessa pienempiä kuin tulolähteen kulujen, syntyy tulolähteen tappio. Toisen tulolähteen tappiota ei voi vähentää toisen tulolähteen tuloksesta, vaan tappio vahvistetaan aina kyseisen tulolähteen tappioksi. Henkilöyhtiöissä tulolähteiden tappioita ei voi myöskään siirtää verotuksessa yhtiömiehille. Tulolähteen ollessa voitollinen, voidaan tuloksesta vähentää aiempien vuosien saman tulolähteen vahvistetut tappiot. Tappioiden vähennysoikeus menetetään, jos sen yhtiöosuuksista yli puolet on vaihtanut omistajaa tappiovuoden aikana tai sen jälkeen. Perinnön tai testamentin kautta tapahtuneissa omistajanvaihdoksissa tappioiden vähentämisoikeutta ei menetetä. (Verohallinto 2022j.)

3 Verotettavan elinkeinotulon laskeminen

Verovelvollisen tuloja tarkastellaan verotuksessa tulolähteittäin. Tulolähteitä ovat elinkeinotoiminnan, maatalouden ja henkilökohtaisten tulojen tulolähde. Jokaisen tulolähteen osalta lasketaan tulos ja mahdollisten tappioiden vähentämisen jälkeen tulo jaetaan luonnollisen henkilön ansio- ja pääomatuloksi. Tulolähteiden tulot lasketaan yhteen tulolajeittain pääomatuloiksi sekä ansiotuloiksi ja verotus tapahtuu kaikkien tulolajien yhteenlasketusta pääomatulosta sekä samalla tavalla lasketusta ansiotulosta. (Tomperi 2019, 29.)

Elinkeinotoiminnan tulolähteen verotettavan tulon laskemisesta määrää EVL. Elinkeinotoiminnan tulolähteeseen luokitellaan kaikki verovelvollisen harjoittama liike- ja ammattitoiminta. Elinkeinotoiminnan verotettava tulo muodostuu, kun verovuodelle kuuluvista veronalaisista tuloista vähennetään vähennyskelpoiset menot. Tuloslaskelman osoittamaa tulosta tulee oikaista niillä erillä, joita käsitellään eri tavalla verotuksessa kuin kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä (kuva 1). Lopullisen elinkeinotoiminnan verotettavan tulon laskemiseksi tulee vielä huomioida mahdolliset aiempien vuosien vahvistetut tappiot ja vähentää ne verotettavasta tulosta. (Tomperi 2019, 82–83.)

+/-	Tuloslaskelman voitto/tappio
+	Tuloverot
+	Kuluiksi kirjatut vähennyskelvottomat menot
-	Tuotoiksi kirjatut verovapaat tulot
+/-	Jaksotuksesta johtuvat erot
+/-	Muut oikaisut
=	Verovuoden verotettava tulo
-	Vahvistetut tappiot
=	Lopullinen verotettava tulo

Kuva 1. Elinkeinotoiminnan verotettava tulo (Tomperi 2019, 84).

3.1 Veronalaiset tulot

Veronalaisten tulojen käsite on laaja. Elinkeinotoiminnan veronalaisia tuloja EVL:n mukaan on kaikki rahana tai rahanarvoisena etuna saatu tulo, ellei EVL ole säättänyt asiasta toisin. Veronalaisia tuloja EVL:n 5 §:n mukaisesti ovat esimerkiksi:

- elinkeinotoimintana harjoitetusta vuokraamisesta sekä työn, palvelun tai vastaavan suorittamisesta saadut korvaukset
- rahoitus-, vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuudesta ja muusta omaisuudesta saadut luovutushinnat ja vastikkeet, poisluettuna tietyt käyttöomaisuusosakkeiden luovutushinnat
- saadut voitot rahoitusomaisuudesta ja muusta omaisuudesta
- elinkeinotoimintaan kuuluvien omaisuuksien osinkotulot, korot ja muut tulot
- saadut korvaukset liikkeen, ammatin tai siihen kuuluvan omaisuuden tai oikeuden vuokraamisesta
- kaupankäyntitarkoituksena pidettävistä rahoitusvälineistä KPL:n tai kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaisesti tuloslaskelmaan tuotoiksi merkatut arvonnousut
- elinkeinotoiminnan saamisesta tai velasta aiheutuneet indeksi- ja kurssi-voitot sekä arvonnousut velkaa tai valuuttakurssimuutosta suojaavissa termiinisopimuksissa tai vastaavissa suojausinstrumenteissa. (Tomperi 2019, 85–86.)

EVL määrittää vain realisoituneet tulot veronalaisiksi, joten omaisuuden arvonnousu ei pääsääntöisesti muodosta verotettavaa tuloa (Ojala 2018). Veronalaisiksi tuloiksi luetaan kuitenkin oikaisuerät sijoitus-, rahoitus-, vaihto- ja käyttöomaisuudesta. Nämä oikaisuerät tarkoittavat aiemmin omaisuuden arvosta tehtyjen vähennysten palauttamista tuloksi arvonnousun myötä. (Tomperi 2019, 86.)

3.2 Verovapaat tulot

Verovapaina tuloina toiminimissä ja henkilöyhtiössä pidetään EVL:n 6 §:n mukaan osaa toiminimiyrittäjän saamista osinkotuloista, yhtymistä saatuja voitto-osuuksia, pääomasijoituksia vastaavia saatuja eriä sekä liittymismaksuista saatuja palautuksia. Toiminimiyrittäjän saamista osingoista listaamattomasta yhtiöstä verovapaita on 25 % ja pörssiosakkeista saaduista osingoista verovapaita on 15 %. (Tomperi 2019, 87–90.) Henkilöyhtiöiden saamien osinkojen verovapaat osuudet vähennetään yhtiömiesten tulo-osuuksista (Tomperi 2019, 37).

Henkilöyhtiöstä saadut voitto-osuudet ovat yhtiömiehelle verovapaata tuloa. Tämä perustuu siihen, että henkilöyhtiö ei ole erillinen verovelvollinen, vaan henkilöyhtiölle vahvistettu tulo verotetaan yhtiömiesten tulona tulo-osuuksien mukaisesti. (Tomperi 2019, 89–90.) Toiminimiyrittäjän ja henkilöyhtiön yhtiömiehen yksityiskäyttö sekä yksityissijoitukset ovat pääsääntöisesti verovapaita (Verohallinto 2019b).

Verovapaita tuloja ovat myös esimerkiksi sähkö-, vesi-, viemäri- tai kaukolämpöverkkoon liittymismaksuista saadut palautukset. Vastaavasti kyseiset liittymismaksut eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. Mikäli liittymismaksut ovat palautuskelvottomia, käsitellään ne saajalle veronalaisena tulona ja maksajalle vähennyskelpoisena menona. (Tomperi 2019, 90.) Verovapaita ovat myös Verohallinnon maksamat hyvityskorot ja veronpalautukset (Verohallinto 2022b).

3.3 Vähennyskelpoiset menot

Vähennyskelpoisina menoina ja menetyksinä EVL:n mukaan pidetään tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuvia vähennyksiä. Vähennyskelpoisuuteen ei vaikuta se, tuottaako kyseinen meno lainkaan tuloa. Vähennyskelpoisuuteen vaikuttaa se, että meno on tapahtunut vakaassa tulonhankkimis- tai säilyttämistarkoituksessa. Tällaisia menoja ovat esimerkiksi vaihto- ja käyttöomaisuuden hankintamenot, palkat, vuokrat ja mainoskulut. Menot ovat pääsääntöisesti vähennyskelpoisia täysimääräisenä. (Tomperi 2019, 94–96.)

3.3.1 Palkat ja henkilösivukulut

Elinkeinotoiminnan tehdyn työajan palkat sekä loma- ja sairausajan sekä äitiysloman palkat ja työntekijöille annetut rahalahjat ovat vähennyskelpoisia kuluja. Lisäksi luontoisetujen järjestämisestä aiheutuneet kulut ovat vähennyskelpoisia. Työntekijöille ja heidän omaisilleen maksetut eläkkeet ja työsuhteeseen perustuvat avustukset sekä erilaisten etujen ja oikeuksien järjestämisestä aiheutuneet vakuutusmaksut ja muut korvaukset ovat myös vähennyskelpoisia. (Tomperi 2019, 96–97.)

Henkilösivukuluina maksettavat vakuutusmaksut sekä sosiaaliturvamaksut ovat myös vähennyskelpoisia kuluja. Lisäksi vähennyskelpoisia ovat toiminimiyrittäjän tapaturmavakuutukset ja pakolliset YEL-maksut. Myös vapaaehtoiset eläkevakuutukset avoimen yhtiön yhtiömiehelle ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiselle yhtiömiehelle ovat vähennyskelpoisia. Henkivakuutusmaksuista vähennyskelpoisia ovat ne, joissa vakuutuksen edunsaajana on vakuutettu työntekijä tai hänen omaisensa. (Tomperi 2019, 96–98.)

Henkilökunnasta aiheutuneet henkilöstömenot ovat vähennyskelpoisia. Henkilöstömenoja ovat esimerkiksi henkilökunnan virkistysmatkat, henkilökuntajuhlat, työntekijöiden merkkipäivät sekä järjestetty työterveyshuolto. Lisäksi liikunta- ja kulttuuriseteleistä aiheutuneet menot ovat vähennyskelpoisia. (Tomperi 2019, 98.)

3.3.2 Vuokrat

Elinkeinotoiminnassa käytettyjen huoneistojen, koneiden, kaluston sekä maa-alueiden vuokrat ovat vähennyskelpoisia kuluja. Mikäli toiminimiyrittäjä käyttää omaa asuinhuoneistoaan osittain elinkeinotoiminnassa, voi elinkeinotoiminnan käyttöä vastaavan tilan osuuden vuokrasta vähentää verotuksessa. Myös asuin- ja liikehuoneistosta maksetut hoitovastikkeet ovat vähennyskelpoisia, jos niitä on käytetty elinkeinotoiminnassa. Myös pääomavastikkeet voidaan vähentää, jos ne on tuloutettu kiinteistöyhtiön toimesta. (Tomperi 2019, 98.)

3.3.3 Edustuskulut

EVL:n mukaan edustusmenoja ovat kaikki tulonhankintaan liittyvä, yrityksen ulkopuolisiin henkilöihin kohdistuva vieraanvaraisuus tai muusta huomavaisuudesta johtuva meno. Näillä toimilla pyritään liiketoiminnan edistämiseen joko uusien liikesuhteiden luomiseen tai vanhojen suhteiden ylläpitämiseen ja parantamiseen. Yrityksen omaan henkilökuntaan kohdistuvia menoja ei käsitellä edustuskuluina, vaan edustuskulut kohdistuvat aina yrityksen ulkopuolisiin tahoihin. Edustuskulujen määrästä verotuksessa vähennyskelpoisia on 50 %. (Verohallinto 2021e.)

3.3.4 Muut kulut

Muina vähennyskelpoisina kuluina voidaan pitää esimerkiksi seuraavia kulueriä:

- ilmoitukset, mainoslahjat sekä muut mainoskulut
- kohtuulliset lahjoitukset paikallisiin yleishyödyllisiin tai liikkeen toimialaa lähellä oleviin tarkoituksiin
- asiakasviihde ja -kahvit
- työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut
- elinkeinotoiminnan matkamenot, kuten työntekijöille maksetut päivärahat ja kilometrikorvaukset
- henkilökunnan koulutuksesta aiheutuneet kulut
- posti-, puhelin- ja sähkömenot
- muiden ulkopuolisten palveluiden ostomenot (Tomperi 2019, 100–101).

3.3.5 Menetykset

Vähennyskelpoisia menoja ovat myyntisaamisten luottotappiot, mikäli ne on kirjattu kirjanpitoon hyvän kirjanpidontavan mukaisesti. Vähennyskelpoisia menoja ovat myös lopulliset arvonalenemat lainasaamisissa sekä rahoitusomaisuuteen kuuluvissa arvopapereissa. Myös rahoitus-, vaihto- tai käyttöomaisuuteen

kohdistuneesta kavalluksesta, varkaudesta tai muusta rikollisesta toiminnasta johtuvat menetykset ovat vähennyskelpoisia. (Tomperi 2019, 106.)

3.3.6 Verot

Pääsääntöisesti verot eivät ole vähennyskelpoisia. Veroja voidaan pitää vähennyskelpoisina silloin, kun ne johtuvat tulon hankinnasta tai säilyttämisestä. Kiinteistövero on tuloverotuksessa vähennyskelpoinen siltä osin, kuin se kohdistuu elinkeinotoiminnassa käytettävään kiinteistöön. Varainsiirtovero kiinteistö- ja osakekaupassa käsitellään osana hankintamenoa ja vähennetään tällöin hankintamenoa. (Tomperi 2019, 102.)

3.3.7 Muut vähennyskelpoiset erät

Tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneiden menojen lisäksi elinkeinotulosta voidaan tehdä myös muita vähennyksiä. Tällaisia vähennyksiä ovat esimerkiksi oikaisuerät, velkojen korot, kurssitappiot sekä verottajan toimesta tehtävä yrittäjävähennys. Oikaisuerillä tarkoitetaan myyntilaskusta tehtäviä alennuksia sekä muita hyvityksiä. Elinkeinotoiminnan velan korot ovat vähennyskelpoisia täysimääräisesti, paitsi jos oma pääoma on negatiivinen. Tällöin koroista vain osa on vähennyskelpoisia. (Tomperi 2019, 107.) Elinkeinotoiminnan veloista ja saamisista muodostuneet kurssitappiot ovat vähennyskelpoisia sekä termiinisiipimuksen tai vastaavan sijoitusinstrumentin arvonlaskut. Myös indeksiin sidottujen lainojen indeksitappiot ovat vähennyskelpoisia. (Tomperi 2019, 110.)

Henkilöyhtiöissä korkomenojen vähentämisoikeutta on lisäksi rajoitettu niin, että korkomenot voi vähentää verotuksessa täysimääräisenä, mikäli korkomenot ovat enintään samansuuruiset kuin korkotuotot. Täysimääräisenä voidaan kuitenkin vähentää myös nettokorkomenot, eli korkomenot vähennettynä korkotuloilla, jotka ovat enintään 500 000 euroa. Tämän ylittävältä osuudelta nettokoroista vähennyskelpoisia on 25 % EVL:n mukaan lasketusta elinkeinotoiminnan tulosta ja loppuosa on vähennyskelvotonta. (Tomperi 2019, 109.)

Yrittäjävähennys tehdään Verohallinnon toimesta vähentämällä 5 % elinkeinotoiminnan veronalaisesta tulosta, josta on vähennetty vähennyskelpoiset menot, mahdolliset varausten muutokset sekä aikaisempien vuosien tappiot. Henkilöyhtiöillä vähennetään lisäksi yhtymäosuuden hankintaan käytetyn velan korko sekä osinkotulojen verovapaa osuus. Yrittäjävähennys tehdään toiminimiyrittäjiltä sekä henkilöyhtiöiltä, mikäli niiden tulo verotetaan luonnollisen henkilön tulona. Yrittäjävähennyksen jälkeen tulo jaetaan ansio- ja pääomatulolajiin. (Tomperi 2019, 110.)

3.4 Vähennyskelvottomat menot

EVL:n mukaan osaa menoista ei pidetä tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuvana, jolloin menot eivät ole vähennyskelpoisia verotuksessa. Toiminimiyrittäjän maksamat palkat omalle puolisolleen tai alle 14-vuotiaalle lapselleen eivät ole vähennyskelpoisia. Puolison osallistuessa liiketoimintaan, voi elinkeinotoiminnan tulon jakaa yrittäjäpuolisoiden kesken. Henkilöyhtiössä omistajille sekä heidän puolisoillensa maksettu palkka taas on vähennyskelpoinen meno. (Tomperi 2019, 104.)

Vähennyskelvottomia menoja ovat myös verovapaan tulon hankkimisesta johtuneet menot. Verovapaan tulon jäädessä menoa pienemmäksi, voidaan erotus kuitenkin vähentää. Liittymismaksut esimerkiksi sähkö- tai kaukolämpöverkostoon ovat myös vähennyskelvottomia, mikäli suoritus tullaan palauttamaan luovuttaessa liittymismaksun mukaisesta edusta. Kyseiset maksut rinnastetaan pääomansijoituksiin, jotka ovat vähennyskelvottomia. Kirjanpidossa liittymismaksut tulee aktivoida, jolloin niitä ei tarvitse oikaista verotusta varten. (Tomperi 2019, 104.)

Elinkeinotoiminnassa vähennyskelvottomia menoja ovat myös sakot ja muut sanktion luontoiset seuraamusmaksut. Myös lahjukset ja niiden kaltaiset erät eivät kuulu tulonhankkimis- tai säilyttämistoimintaan, eivätkä ole verotuksessa vähennyskelpoisia. Arvonimestä maksettua leimaveroa ei myöskään voi vähentää. (Tomperi 2019, 105.) Tuloverot eivätkä niihin liittyvät ennakkoverot, lisäennakot

tai jäännösvero ole vähennyskelpoisia. Myös veroihin liittyvät viivästyskorot, viivästysmaksut tai veronkorotukset eivät ole vähennyskelpoisia menoja. (Tomperi 2019, 102–103.)

Oman pääoman ollessa negatiivinen yksityisottojen vuoksi, katsotaan verotuksen näkökulmasta yksityisottojen rahoituksen tapahtuneen elinkeinotoiminnan lainojen avulla. Lainojen korot eivät tällöin ole täysimääräisenä vähennyskelpoisia, sillä lainoilla katsotaan yrittäjän rahoittaneen omaa yksityistalouttaan elinkeinotoiminnan sijaan. Vähennyskelvottomiksi katsottavien korkojen määrä lasketaan verovuoden taseen perusteella tehdyn oikaistun negatiivisen oman pääoman perusteella. Oikaistusta negatiivisesta omasta pääomasta lasketaan vähennyskelvottomien korkojen osuus prosenttiosuudella, joka saadaan lisäämällä valtiovarainministeriön vahvistamaan peruskorkoon yksi prosenttiyksikkö. (Tomperi 2019, 107–108.) Oikaistu negatiivinen pääoma lasketaan seuraavan laskelman mukaan:

Negatiivinen oma pääoma (ilman etumerkkiä)	
+ äänettömien yhtiömiesten panokset	
+ arvonkorotukset	
- verovuoden tappio	
- aiempien verovuosien tappiot, joiden kattamiseen ei ole kertynyt voittovaroja	
<hr style="width: 80%; margin-left: 0;"/>	
= Oikaistu negatiivinen oma pääoma (Tomperi 2019, 107).	

3.5 Jaksottaminen

Tulon ja menon jaksottamisella tarkoitetaan sitä, minkä vuoden veronalaisena tulona tai verotuksessa vähennyskelpoisena menona pidetään. TVL määrittää, että luonnollisen henkilön tulon ja menon jaksotuksen pääperiaatteena toimii kassaperiaate. Kassaperiaatteen mukaan verovuoden tuloksi luetaan verovuoden aikana nostettu, tilille suoritettu tai muulla tavoin hallintaan saatu tulo. Vastaavasti verovuoden menoksi kassaperiaatteen mukaan luetaan verovuonna maksetut kulut. (Verohallinto 2022k.)

Verovelvollisen kirjanpitovelvollisuuden alainen tulo, eli elinkeinotoiminnan tulo, tulee jaksottaa EVL:n mukaisesti suoriteperiaatteella (Verohallinto 2022k). EVL 54 §:n mukaan tuloerä voidaan jakaa useammalle vuodelle sekä vaihto- ja sijoitusomaisuuden hankintameno ja varaukset vähentää kuluina useammalla vuodella vain, jos jaksotukset on toteutettu samoin myös kirjanpidossa (Leppiniemi & Walden 2009, 81).

3.5.1 Tulojen jaksottaminen

Elinkeinotoiminnan jaksottamissäännöt perustuvat tulojen osalta EVL 19 §:n määritelmään, jossa tulo on sen verovuoden tuloa, jolloin se on saatu rahana, saamisena tai muuna rahan arvoisena etuutena. EVL:n mukaan tulo syntyy suoritteen luovutushetkellä. Tavarantoiminnan luovutushetki määrää, mille tilikaudelle syntyneet myyntitulot kuuluvat. Saatuja ennakkomaksuja ei voida näin ollen pitää tulona, vaan käsitellä luovutushetken saakka velkana ostajalle. Poikkeuksena tästä ovat tulot, joiden suuruus määräytyy ajan kulumisen perusteella, ja ennakkomaksut kohdistuvat saamisvuoden jälkeen vähintään kahteen tulevaan verovuoteen. Ennakoina saadut korot ja vuokrat ovat aina jaksottamiskelpoisia. (Tomperi 2019, 91–93.)

Elinkeinotoiminnan poikkeukselliset ja liikevaihtoon suhteutettuna vähäiset tulot voidaan kuitenkin lukea myös sen verovuoden tuloksi, kun niiden maksu on saatu. Näitä kutsutaan merkitykseltään vähäisiksi tuloeriksi. Poikkeuksellisenä tulona ei voida kuitenkaan pitää vaihto-omaisuuden tai palvelun myyntituloa, vaikka se olisikin arvoltaan vähäinen. (Tomperi 2019, 91.)

Ulkomaan rahan kurssimuutoksista johtuvat velkojen ja saamisten tuloslaskelmaan merkityt kurssivoitot kuuluvat sille verovuodelle, jonka aikana kurssi on muuttunut. Jos tällaista velkaa tai saamista suojaa termiinisolupimus tai muu sijoitusinstrumentti, tämän realisoitumaton arvonnousu verotetaan sen verovuoden tulona, kun arvonnousu on merkitty tuloslaskelmaan. (Tomperi 2019, 91.)

3.5.2 Menojen jaksottaminen

Elinkeinotoiminnan menojen jaksottamissäännöt määritellään EVL 22 §:ssä, jossa meno luokitellaan sen verovuoden kuluksi, jolloin menon suorittamisvelvollisuus on syntynyt. Tehty sopimus ei vielä muodosta menoa tai suoritusvelvollisuutta. Menot käsitellään verovuosittain suoriteperusteisesti. Vähäiset vuosittain toistuvat erät, kuten posti- ja puhelinmenot, voidaan käsitellä maksuvuoden perusteella menoina. Menetykset käsitellään sen verovuoden kuluina, jolloin menetys on todettu. (Tomperi 2019, 113.)

Ajan kulumiseen sidotut menot, kuten aikapalkat, vuokrat ja korot, vähennetään sen vuoden verotuksessa, jolta kyseiset maksut suoritetaan. Etu- tai jälkikäteen maksettu osuus on hyvä olla jaksotettuna myös kirjanpidossa, mutta jaksotus tehdään verotuksessa, vaikka kirjanpidon jaksotus olisi tekemättä. Suoriteperusteiden mukaisesti tilinpäätöksessä tulee huomioida menoina myös kertynyt lomapalkka-velka sekä lomarahat henkilösivukuluineen. (Tomperi 2019, 113.)

Elinkeinotoiminnan velkojen ja saamisten kurssitappiot jaksotetaan sen verovuoden kuluiksi, jolloin ulkomaan kurssi on muuttunut ja kurssitappio on merkitty tuloslaskelmaan. Valuuttakurssimuutoksilta suojaavan termiinisopimuksen tai muun sijoitusinstrumentin arvonalasku jaksotetaan sille verovuodelle, jolloin arvonalasku on kirjattu tuloslaskelmaan kuluna. Velkojen indeksitappiot jaksotetaan sille verovuodelle, jolloin indeksi on muuttunut. (Tomperi 2019, 115.)

Poistot

Kuluvan käyttöomaisuuden ja tulonhankkimista varten käytettävän omaisuuden ja pitkävaikutteisten menojen hankintamenon jaksottamista kuluiksi eri verovuosille kutsutaan poistoiksi. Verotuksen pohja muodostuu kirjanpidossa tehdyistä poistoista. EVL määrittää kunkin omaisuusryhmän poistomenetelmän sekä enimmäispoiston vuodessa. Verotuksessa ei EVL:n mukaan ole pakko tehdä sääntönmukaisia poistoja, vaan kirjanpidossa tehdyt poistot voidaan jättää verotuksessa vähentämättä tai poistoja voidaan vähentää EVL:n mukaista enimmäispoistomäärä vähemmän. (Verohallinto 2021f.)

Poistoja ei saa verotuksessa vähentää koskaan suurempina, kuin mitä kirjanpitoon on kirjattu. KPL:n ja EVL:n poistosäännökset poikkeavat osittain toisistaan, joka aiheuttaa eroja kirjanpidon ja verotuksen välille. (Verohallinto 2021f.) KPL edellyttää kirjanpidossa suunnitelman mukaisten poistojen tekemistä. Jos EVL:n mukaiset enimmäispoistot ovat KPL:n suunnitelman mukaisia poistoja suuremmat, kirjanpidossa voidaan tehdä näiden erotuksen suuruinen ylipoisto. (Tomperi 2019, 220.) Ylipoisto merkitään kirjanpidossa poistoeroksi, joka kirjataan taseessa tilinpäätössiirtymien kertymiin ja tuloslaskelmassa vähentämään tilikauden tulosta tilinpäätössiirtojen kohtaan ”poistoeron muutos”. Tämä mahdollistaa sen, että tulevina vuosina voidaan tehdä suunnitelman mukaisia poistoja pienemmät poistot purkamalla aiemmin syntynyttä poistoeroa. Poistoeroa voi purkaa enintään suunnitelman mukaisten poistojen verran tilikauden aikana. (Verohallinto 2021f.)

Kirjanpidossa tehtyä poistoa, joka on verotuksessa jätetty vähentämättä, kutsutaan hyllypoistoksi. Hyllypoisto syntyy esimerkiksi silloin, kun kirjanpidossa on tehty suurempi poisto mitä EVL sallii tehtävän verotuksessa. Hyllypoistoa voidaan hyödyntää tulevina verovuosina verotuksessa, kuitenkin koskaan ylittämättä EVL:n määräämiä enimmäispoistojen määriä. (Verohallinto 2021f.)

Varaukset

Etukäteen tulosvaikutteisesti kirjanpitoon kirjattua menoa kutsutaan varaukseksi. Varauksessa meno kirjataan vähennykseksi ennen, kuin menon suorittamisvelvollisuus on syntynyt. Kuluista varauksen erottaa se, että varausta vastaavaa menoa tai menetystä ei ole vielä syntynyt. (Myrsky & Malmgrén 2014, 288.) Toiminimet sekä henkilöyhtiöt, joiden yhtiömiehinä on vain luonnollisia henkilöitä tai kuolinpesiä, voivat verotuksessa vähentää verovuonna kirjanpidossa tehdyn toimintavarauksen. Tehtyjen toimintavarausten yhteismäärä ei saa ylittää 30 % tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätysten alaisten palkkojen määrää. Jos aiemmin tehty toimintavarauksen on tätä suurempi, luetaan ylimenevä osa verovuoden veronalaiseksi tuloksi. (Tomperi 2019, 135.)

Takuuvarauksella verovelvollinen voi varautua mahdollisten takuukorjausmenojen kattamiseen rakennus-, laivanrakennus- ja metalliteollisuuden aloilla. Takuuajan päätyttyä käyttämättä jäänyt varaus tuloutetaan. Hinnanlaskuvarauksella tilattujen, mutta toimittamattomien tavaroiden hinnan alentuminen saadaan kirjattua verovuoden kuluksi. Varaus tulee purkaa viimeistään tavarantoimituksen verovuotena. (Tomperi 2019, 135–136.) Jälleenhankintavarauksella mahdollistetaan eräiden luovutusvoittojen sekä vahinkotapahtumien, kuten tulipalon, johdosta saatavien korvausten epäsuora tuloutus (Myrsky & Malmgrén 2014, 296).

3.6 Veroilmoituksella tehtävät oikaisut

Elinkeinotoiminnan veroilmoituksella tulee tehdä lopulliseen elinkeinotoiminnan verotettavaan tuloon vaikuttavat oikaisut. Toiminimi ja henkilöyhtiön veroilmoituksella tehtävät oikaisut ovat pääosin samat. Toiminimiyrittäjä pystyy tekemään veroilmoituksella lisäksi myös lisävähennyksiä tilapäisestä työmatkasta sekä yksityisauton ja -asunnon käytöstä elinkeinotoiminnassa. (Verohallinto 2021g.)

3.6.1 Vähennyskeltottomat korot

Yksityisottojen vuoksi negatiiviseksi muuttuneen oman pääoman takia lainan korot eivät ole täysimääräisenä vähennyskelpoisia verotuksessa. Vieraalla pääomalla on tällöin rahoitettu elinkeinotoiminnan lisäksi yksityisottoja, jolloin tätä osaa koroista ei voida vähentää verotuksessa. Oikaistu negatiivinen oma pääoma sekä vähennyskeltottomat korot ilmoitetaan ja lasketaan veroilmoituksella. Henkilöyhtiöillä korot ovat vähennyskelpoisia niiltä osin, kuin ne ovat korkotulojen suuruiset. Korkomenojen ollessa korkotuloja suuremmat, ovat nettokorkomenot vähennyskelpoisia 500 000 euroon saakka. Korkomenoista vain vähennyskelpoinen osa huomioidaan verotuksessa. (Verohallinto 2021g.)

3.6.2 Tuloutus yksityiskäytöstä

Toiminimen ja henkilöyhtiön käyttöomaisuuteen kuuluvan ajoneuvon yksityiskäyttö tulee veroilmoituksella eritellä elinkeinotoiminnan ajoista sekä ajoneuvon yksityiskäytön osuudelta kulut tulee verotukseen oikaista kirjanpidossa vähennetyistä kuluista. Toiminimen kohdalla ajoneuvon katsotaan kuuluvan elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen, mikäli yli puolet verovuonna ajetuista kilometreistä on elinkeinotoimintaan liittyviä ajoja. Elinkeinotoiminnan kuluina kirjanpidossa voi vähentää kaikki elinkeinotoimintaan liittyvät ajoneuvokulut. Kuluja ovat polttoaineet, huollot, vakuutukset ja auton poisto. Verotuksessa vähennys tehdään todellisten, kirjanpitoon merkittyjen kulujen perusteella. Mahdollisten yksityisajojen osuutta kustannuksista ei voi kuitenkaan vähentää verotuksessa elinkeinotoiminnan kuluna. Yksityisajojen osuus tulee selvittää ajopäiväkirjan tai muun vastaavan selvityksen avulla. Kirjanpidossa olevat ajoneuvokulut sekä poistot jaetaan verovuoden aikana ajetuilla kilometreillä ja saatu luku kerrotaan yksityisajojen kilometrimäärällä. Elinkeinotoiminnan tuottoihin tulee lisätä veroilmoituksella tämä yksityisajojen määrää vastaava summa eli tulouttaa auton yksityiskäytön osuus. (Verohallinto 2021g.)

Mikäli elinkeinotoiminnan kuluihin kirjattuja hyödykkeitä on käytetty yksityistaloudessa, tulee tämän yksityiskäytön osuus kuluista lisätä elinkeinotoiminnan tuloihin niin toiminimen kuin henkilöyhtiön kohdalla. Tätä kutsutaan yksityiskäytön tulouttamiseksi. Tavaroiden yksityiskäytön tuloutus ilmoitetaan tavaroiden arvonlisäverottoman hankintamenon yhteismääränä. Elinkeinotoimintaan kuuluvan muun omaisuuden, kuten kiinteistön, veneen tai puhelimen, yksityiskäyttö tuloutetaan yksityiskäyttöä vastaavan osuuden mukaisesti kirjanpidossa vähennetyistä kuluista ja poistoista. (Verohallinto 2021g.)

3.6.3 Muut kirjanpidon ulkopuoliset kulut

Tuloslaskelmaan sisällyttömät elinkeinotoiminnan verotuksessa vähennyskelpoiset kulut ilmoitetaan veroilmoituksella muina kirjanpidon ulkopuolisina kuluina. Näitä ovat esimerkiksi elinkeinotoiminnan koulutusvähennys sekä lisävähennys

tutkimus- ja kehittämistoiminnasta. Toiminimen kohdalla vähennys on mahdollista tehdä myös elinkeinotoiminnassa käytettävän yksityisasunnon kuluista. Asunnon katsotaan kuuluvan yksityisvaroihin, mikäli enintään puolet siitä on verovuoden aikana ollut elinkeinotoiminnan käytössä. Yksityisasunnon käytön kulut voidaan vähentää joko todellisten kulujen perusteella tai työhuonevähennyksenä. (Verohallinto 2021g.)

Koulutusvähennyksen voi saada toiminimi sekä henkilöyhtiö, mikäli elinkeinotoiminnassa on palkattuja työntekijöitä. Lisävähennyksen saa työntekijöiden koulutusmenoista, mikäli työntekijät saavat koulutuksen ajalta palkkaa eikä palkkakustannuksiin saada palkkatukea. Koulutusvähennys lasketaan kertomalla koulutuspäivien lukumäärä työntekijöiden keskimääräisellä päiväpalkalla ja jaettuna kahdella. Koulutusvähennys on mahdollista tehdä verovuotena enintään kolmelta koulutuspäivältä työntekijää kohden. (Tomperi 2019, 101.)

Elinkeinotoiminnan tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennykseen ovat oikeutettuja kaikki elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavat verovelvolliset. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan kirjanpidossa tehtyjen vähennysten lisäksi verovelvollinen voi vähentää lisävähennyksenä alihankintamenot 2,5 kertaisena verovuosina 2022–2027. Lisävähennyksen perusteena pidetään tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatiolta saatua alihankintalaskua. (Verohallinto 2022l.)

3.6.4 Toiminimiyrittäjän lisävähennykset

Elinkeinotoimintaan liittyvästä tilapäisestä työmatkan aiheuttamista lisääntyneistä elantokustannuksista voi tehdä veroilmoituksella lisävähennyksen. Lisävähennyksen enimmäismäärä vastaa palkansaajan päivärahan enimmäismäärää. Mikäli työmatkaan liittyviä elantokustannuksia on kirjanpidossa ja kulujen yhteismäärä on suurempi kuin lisävähennyksen enimmäismäärä, tehdään vähennys verotuksessa todellisten kustannusten mukaisesti. Tällöin ei ole enää oikeutta lisävähennykseen veroilmoituksella. Veroilmoituksella tulee ilmoittaa päivärahojen lisäksi matkapäivien määrät sekä eritellä ulkomaan matkat yli 6 tunnin ja yli 10 tunnin kotimaan matkoista. (Verohallinto 2021g.)

Lisävähennyksen voi saada myös yksityistalouteen kuuluvan ajoneuvon käytöstä elinkeinotoimintaan liittyvän matkan ajoneuvokuluista. Ajoneuvoa pidetään yksityistalouteen kuuluvana, kun verovuoden ajokilometreistä 50 % tai vähemmän on elinkeinotoiminnan ajoja. Lisävähennys autokuluista on enintään samansuuruisen kuin palkansaajan verovapaa kilometrikorvaus. Elinkeinotoiminnan ajot tulee kirjata ajopäiväkirjaan tai antaa vastaava selvitys ajoista. Mikäli ajoneuvon kuluja on vähennetty kirjanpidossa, vähenee lisävähennys vastaavalla määrällä. Jos ajoneuvokulujen määrä kirjanpidossa on suurempi kuin lisävähennyksen enimmäismäärä, vähennetään verotuksessa todelliset kustannukset eikä tehdä lisävähennystä veroilmoituksella. Veroilmoituksessa elinkeinotoiminnan ajojen kilometrimäärän lisäksi tulee ilmoittaa autolla verovuoden aikana ajetut kokonaiskilometrit. (Verohallinto 2021g.)

3.7 Tappiot

Veroilmoituksella tehtävien oikaisujen lisäksi elinkeinotoiminnan tulosta vähennetään Verohallinnon vahvistama elinkeinotoiminnan tulolähteen tappio. Elinkeinotoiminnan tulolähteen vahvistettu tappio on vähennyskelpoinen elinkeinotoiminnan tulosta 10 vuoden ajan. (Verohallinto 2022i.) Henkilöyhtiössä vahvistettujen tappioiden vähennysoikeus menetetään, jos henkilöyhtiön yhtiöosuuksista yli puolet on vaihtanut omistajaa tappiovuoden aikana tai sen jälkeen (Verohallinto 2022j). Verovuoden lopullinen verotettava tulo saadaan määritettyä tuloslaskelman tuloksesta tehtyjen oikaisujen jälkeen vähentämällä vielä elinkeinotoiminnan aiempien vuosien vahvistetut tappiot (Tomperi 2019, 84).

4 Microsoft Excel laskentatyökaluna

Microsoftin valmistama Excel on yleisin toimistokäytössä oleva taulukkolaskentaohjelma (Oppiva.Omnia.fi 2019). Excelin avulla esitetään taulukkomuotoista tietoa, laaditaan taulukkomuotoisia laskelmia ja laskentamalleja, analysoidaan ja poimitaan tietoja data-aineistosta sekä luodaan tilastoaineistosta diagrammeja ja kuvaajia (Leino 2016, 9).

4.1 Käyttötarkoitus

Exceliä käyttö voidaan jakaa käyttötarkoituksen perusteella suunnittelulaskentaan ja analysointilaskentaan. Suunnittelulaskennassa ratkaistaan suunnitteluongelmaa tai perehdytään ongelmaan ja analysointilaskennassa taas havaitaan ongelma tai selvitetään ongelman syy. Useimmiten rajanveto suunnittelu- tai analysointilaskennan välillä on haastavaa niiden osittaisten päällekkäisyyksien vuoksi. (Leino 2016, 12–13.)

Monissa organisaatioissa Exceliä käytetään analysointiapuna jonkun toisen analysointivälineen rinnalla. Rinnalla käytettävä analysointiväline valikoituu tapauskohtaisesti ja tärkeintä on osata hyödyntää välineen ominaisuuksia sekä käyttää sitä järkevästi Excelin rinnalla. Käyttöhalukkuus on suoraan verrannollinen siihen, miten hyödylliseksi ja helpoksi välineen käyttö koetaan. (Leino 2016, 17.)

4.2 Hyödyntäminen

Laskentataulukkoa luodessa Excelillä tulee pohtia, mitkä asiat laitetaan riveille ja mitkä sarakkeisiin. Laskentataulukko tulee muodostaa niin, ettei siihen jää tyhjiä sarakkeita. Tiedot syötetään soluihin tai vaihtoehtoisesti tuodaan tiedot toisesta ohjelmasta. Syötettyjen tietojen lisäksi tulee huomioida, missä muodossa tieto halutaan esittää. Soluja voidaan muotoilla esimerkiksi määrittämällä sisällön tietotyyppin olevan esimerkiksi valuutta, päivämäärä, luku tai teksti. Solujen sisältöä voidaan muotoilla myös erilaisilla ulkoasetuksilla. (Helsingin yliopisto.)

Laskentataulukon käyttöä helpottamaan voidaan soluihin lisätä myös muistiinpanoja, jotka tulevat näkyviin viettäessä kursori solun päälle (Leino 2016, 31).

Laskentamallia luodessa hyödynnetään Excelin laskentataulukkoa ja siinä suoritettavia laskutoimituksia. Laskutoimitukset suoritetaan laskukaavojen avulla, jolloin solujen lukujen muuttuessa laskentatyökalu suorittaa laskutoimituksen uudelleen. Laskukaavan teossa tarvitsee määrittää käytettävät solut sekä antaa käytettävä laskuoperaattori. Yleisimpiä laskuoperaattoreita ovat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolasku. (Helsingin yliopisto.) Monipuolisempaan laskentaan Excelissä on valmiina funktioita, joita voidaan hyödyntää kaavojen osina (Leino 2016, 35).

4.3 Ongelmat

Taulukkolaskentaohjelmalla tehtyjä laskentatyökaluja kutsutaan myös sovelluksiksi. Tutkimusten mukaan virheitä sisältäviä taulukkolaskentasovelluksien määrä on jopa 90 %. Virheiden merkittävyksissä on eroja, toiset ovat pieniä ja toiset taas merkittäviä. Tutkimusten tulosten perusteella voidaan todeta, että ongelmat syntyvät joko laskentatyökalun käyttäjän tai rakentajan virheestä. Käyttäjän virheitä ovat esimerkiksi väärin syötetyt luvut tai kaavan hävittäminen ja samalla laskennan logiikan poistaminen. Laskentatyökalun rakentajan virheitä ovat esimerkiksi virheet kaavojen viittauksissa sekä epäselkeä solujen nimeäminen tai vääränlainen ulkoasumuotoilu, jolloin tulos voi olla epäselvä tai harhaanjohtava. (Leino 2016, 15–16, 64.)

4.4 Laskentatyökalun rakentaminen

Laskentamallien eli sovellusten logiikka etenee niin, että syötetietojen perusteella kaavat laskevat välituloksia ja lopulta muodostavat lopputulokset. Syötetietojen ja lopputulosten välissä on looginen laskukaavojen muodostama ketju, jonka pituus vaihtelee käyttötarkoituksen mukaan. (Leino 2016, 61–62.)

Laskentamallin rakentamisessa on hyvä muistaa edetä systemaattisesti. Ensimmäisenä tulee luoda vakiotekstit ja -luvut, jonka jälkeen luodaan kaavat. Ulkoasun muotoilu tehdään vasta sisällön luomisen jälkeen. Redundanssia eli ylimääräistä toistoa tulee välttää. Tällä tarkoitetaan, että syötteenä käytettävään lukuun viitattaessa käytetään aina samaa solua. Kaavojen sisällä lukujen käyttöä tulee välttää. Laskentamallin rakentamisessa tärkeää on syöttää kaavoissa tarvittavat luvut soluihin ja viitata kyseisiin soluihin kaavoissa. Tällöin lukujen muuttuessa muuttuvat tiedot myös suoraan kaavoihin ja näin ollen myös lopputuloksiin. (Leino 2016, 62.)

Laskentatyökalun virheitä voidaan vähentää ja pyrkiä estämään käyttämällä apuna ohjeistuksia käyttäjälle, virhesyöttöön reagointia kertomalla siitä käyttäjälle tai luomalla syöttöolioita käyttäjän avuksi. Syöttöolioita ovat esimerkiksi alasvetovalikot tai muut valintapainikkeet. (Leino 2016, 77–78.) Laskentatyökaluun kuuluvia soluja sekä kaavoja voidaan myös suojata sekä piilottaa käyttäjältä. Tällä vältetään esimerkiksi kaavan pyyhkiytyminen pois käyttäjän yrittäessä syöttää siihen tietoa. (Leino 2016, 79–80.) Laskentatyökalun rakentajan tärkeitä tehtäviä on ehkäistä työkalun virheellinen käyttö sekä luoda käyttäjän tekemä työ miellyttäväksi (Leino 2016, 88).

5 Case: Verotettavan tulon laskentatyökalu

Tämä opinnäytetyö on toteutettu toimeksiantona Tili-Vinkki Oy:ltä. Opinnäytetyön aihe nousi esiin yrityksen tarpeesta luoda työntekijöilleen selkeä käytäntö toimien sekä henkilöyhtiöiden tilikauden verotettavan tulon laskemiseen.

5.1 Nykytilanne ja kehitystarpeet

Toimeksiantajalla on yrittäjän tai yhtiömiehen verojen laskennassa ja optimoimisessa käytössään veronlaskentaohjelma Profit Hunter Vision. Veronlaskentaohjelma huomioi eri yritysmuotojen sekä yrittäjän tai yhtiömiehen henkilökohtaisen verotuksen muodostaen verovuodelle verolaskelman. Toimiyrittäjien kohdalla veronlaskentaohjelma laskee myös verovuoden verojen määrän eri pääomatulo-osuuksilla. (Bronex Software Oy 2022.)

Verolaskelman muodostamiseen ohjelma tarvitsee tiedon toiminimen elinkeinotoiminnan verotettavasta tulosta ja henkilöyhtiön jaettavasta tulolähteen tulosta. Elinkeinotoiminnan verotettava tulo tulee olla laskettu oikein, jotta verolaskentaohjelmasta muodostuva verolaskelma sekä sen pohjalta tehtävä tilikauden verojaksotus on todenmukainen. Henkilöyhtiöissä verojaksotusta ei tehdä tilinpäätökseen, mutta verolaskentaohjelmaan syötettävien tietojen perusteella tarkastetaan yhtiömiehen maksamien verojen riittävyys koko verovuodelle. Verolaskentaohjelmaa hyödyntäen lasketaan myös mahdollisesti tarvittava lisäennakko, tuleva jäännösvero tai veronpalautuksen määrä.

5.2 Laskentatyökalun suunnittelu

Verotettavan tulon laskemiseen ei toimeksiantajalla ole käytössä erillistä ohjelmaa tai laskentapohjaa. Verotettavan tulon laskenta oikaisuineen tapahtuu kirjanpitäjän toimesta tuloslaskelman ja taseen pohjalta verolainsäädäntöä noudattaen. Tuloverotus on laaja käsite, jonka omaksuminen vaatii aikaa ja syventymistä. Toimeksiantajalta saadun aiheen puitteissa opinnäytetyön aihealueen

rajaus syntyi luonnollisesti. Lopputuotoksena syntyvän laskentatyökalun tulee helpottaa, sujuvoittaa, selkiyttää sekä yhdenmukaistaa toimeksiantajan henkilökunnan työtä toiminimien verojen laskennassa, veroilmoitukselle lisättävien ja oikaistavien tietojen täyttämässä sekä henkilöyhtiöiden jaettavan tulon laskennassa.

Toiminimen ja henkilöyhtiön elinkeinotoiminnan tulon verotus tapahtuu yrittäjän ja yhtiömiesten henkilökohtaisessa verotuksessa. Tuloverotuksen luonnollisen henkilön verotus on olennaista tuoda esiin opinnäytetyössä, koska elinkeinotoiminnan verotus on vain osatekijä luonnollisen henkilön tuloverotusta. Kokonaisuuden hahmottamisen kannalta on tärkeää huomioida tuloverotuksen kaikki osa-alueet ja syventyä elinkeinotoiminnan tulon verotukseen toiminimien ja henkilöyhtiöiden osalta.

Tuotoksena syntyvän laskentatyökalun tulee olla Microsoft Excel-pohjainen, sillä ohjelma löytyy valmiiksi toimeksiantajan tietokoneilta ja henkilökunta osaa ohjelmaa käyttää. Laskentatyökalu toimii myös muistilistana ja ohjeena, joten verotettavan tulon ja oikaisujen laskukaavojen lisäksi tuotos tulee sisältämään ohjeita.

Laskentatyökalua tullaan käyttämään apuna asiakkaiden verojen laskennassa ja se täydentää toimeksiantajan käyttämää verolaskentaohjelmaa. Laskentatyökalun avulla verolaskentaohjelmaan syötettävät luvut ovat oikeita ja verojen laskenta on myös totuudenmukainen. Lisäksi laskentatyökalulla saadaan laskettua veroilmoituksella ilmoitettavat oikaisut ja mahdolliset lisävähennykset, eli se toimii apuna myös veroilmoitusta täytettäessä.

5.3 Laskentatyökalun rakentaminen

Tutkimus aloitettiin keskustelemalla toimeksiantajan kanssa ja selvittämällä, mitä odotuksia toimeksiantajalla on tutkimuksen tuloksesta. Näiden selvittyä tutkimuksen teoriatausta ja tietopohja hankittiin sekä esitettiin ennen syventymistä toimeksiantajan tarkkaan aihealueeseen. Tapaustutkimukselle on tyypillistä, että yleistämisen sijaan keskitytään tapauksen kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen. Tapaustutkimukselle ominaista on myös teorian tiedon vahva osuus. (Valli & Aaltola

2015, 185.) Tapaustutkimuksen lisäksi tutkimuksessa on kehittämistutkimuksen piirteitä. Kehittämistutkimuksessa käytännön työelämään tuotetaan ratkaisu, jonka toiminta varmistetaan. (Kananen 2013, 15.) Tutkimusongelmaan luodaan ratkaisu lopputuotoksen eli laskentatyökalun avulla, jonka lisäksi testataan laskentatyökalun toimintaa käytännössä.

Tutkimuksen teoriatieto pohjautuu ajantasaisiin, voimassa oleviin lakeihin sekä Verohallinnon säädöksiin. Kirjoihin painetun tiedon kohdalla oli tärkeää selvittää, oliko tieto edelleen ajantasaista. Lakeihin ja säädöksiin pohjautuen selvitettiin, miten verotettava tulo muodostuu luonnollisen henkilön sekä toiminimien ja henkilöyhtiöiden kohdalla. Hankitun teoriatiedon pohjalta tehtiin Excelliin luonnos laskentatyökalusta listaamalla, mitä kaikkea tulee ottaa huomioon verotettavaa tuloa laskettaessa. Tämä laskentatyökalun luonnos pohjautuu suoraan esitettyyn teoriaan, jonka avulla kaikki laskelmaan vaikuttavat tekijät tuli otettua huomioon.

5.3.1 Pohjan muodostus

Laskentatyökalun pohja tuli luoda toiminimille ja henkilöyhtiölle erikseen, sillä osa verotuksessa tehtävistä vähennyksistä koskee vain toiminimiyrittäjiä. Laskentatyökalupohja luotiin ensin toiminimiyrittäjille, joilla vähennyksiä on tehtävänä enemmän kuin henkilöyhtiöillä. Laskentatyökaluluonnos koostuu päälaskelmasta, jolla lasketaan verotettava/jaettava tulo sekä apulaskelmista, joiden avulla lasketaan päälaskelmalle kuuluva, verotuksessa huomioitava osuus tulosta tai kulusta. Osa laskelmiin syötettävistä luvuista on suoraan tuloslaskelmasta tai ta-seesta poimittavia ja osa perustuu laskukaavojen ja funktioiden avulla luotuihin apulaskelmiin, joilla lasketaan verotukseen vaikuttava osuus. Näihin laskelmiin tarvitaan usein myös kirjanpidon ulkopuolisia tietoja, kuten ajopäiväkirjaa. Tästä esimerkkinä kuvassa 2 käyttöomaisuuteen kuuluvan auton yksityiskäytön tuloutuksen apulaskelma.

Elinkeinotoiminnan ajot, km	11546
Yksityisajot, km	7459
Yhteensä, km	19005
Autokulut tilikauden aikana	2 915,94 €
Auton poistot tilikauden aikana	5 487,12 €
Yhteensä	8 403,06 €
Kulut keskimäärin/km	0,4421 €
Yksityisajojen osuus kuluista	3 298,00 €

Kuva 2. Käyttöomaisuuteen kuuluvan ajoneuvon yksityiskäytön tuloutus.

Kuvassa oleva laskelma perustuu ajopäiväkirjasta syötettyihin kilometreihin, kirjanpidossa oleviin ajoneuvokuluihin ja ajoneuvon tilikauden aikaiseen poistoon. Ajokilometrit ovat eroteltuna elinkeinotoiminnan ajoihin sekä yksityisajoihin, sillä apulaskelman tarkoituksena on selvittää yksityiskäytön osuus ajoneuvon kustannuksista. Kulujen ja poistojen summa jaetaan ajoneuvon vuodessa ajetuilla kokonaiskilometreillä, jolloin saadaan selville kulujen määrä keskimääräisesti kilometriä kohden. Tämän jälkeen selvitetään yksityisajojen kustannusten osuus kertomalla kilometrikohtainen kulu yksityisajojen kilometreillä. Saatu tulos tulee lisätä verotettavaan tuloon, joka tapahtuu automaattisesti apulaskelmasta päälaskelmaan tehdyn viittauksen avulla.

Laskentatyökalu sisältää edellä esitetyn lisäksi vastaavia apulaskelmia:

- oikaistusta negatiivisesta omasta pääomasta ja korkojen vähennyskelvottomuudesta
- yksityiskäytön tuloutuksista
- koulutusvähennyksestä
- tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä
- toiminimiyrittäjän
 - työhuonevähennyksestä
 - lisävähennyksistä tilapäisistä työmatkoista ja yksityistalouden auton käytöstä elinkeinotoiminnan ajoissa.

Apulaskelmilta luvut siirtyvät viittausten avulla päälaskelmalle, jossa lasketaan lopullinen verotettava/jaettava tulo. Henkilöyhtiöille luodusta laskentatyökalusta puuttuvat edellä esitetyistä apulaskelmista toiminimiyrittäjille ainoastaan kuuluvat työhuone- sekä lisävähennysapulaskelmat. Oikaistun negatiivisen oman pääoman ja korkojen vähennyskelvottomuuden apulaskelmaan on lisätty henkilöyhtiöiden laskentatyökalussa lisärivi äänettömän yhtiömiehen panoksesta.

5.3.2 Toimintojen lisäys

Laskentatyökalun toimintaperiaate on, että päälaskelmalle sekä tarvittaville apulaskelmille syötetään luvut, joiden perusteella päälaskelmalle muodostuu tilikauden verotettava/jaettava tulo. Syötettävien lukujen lisäksi laskentatyökalu sisältää laskukaavoja ja funktioita, jotka varmistavat lopullisen verotettavan tai jaettavan tulon oikein laskemisen. Koska osa laskentatyökalun soluista on käyttäjän täytettäviä ja osaan muodostuu itsellään laskukaavan tai viittauksen avulla tulos, tulee soluihin täytettävän tiedon olla oikea. Solujen täytöstä vastaa käyttäjä. Solujen täyttöä ohjataan soluihin lisätyn muistiinpanon avulla, joka aukeaa vietäessä hiiren osoitin kyseisen solun päälle tai valitsemalla muistiinpano kokoaikaisesti näkyväksi (kuva 3).

	A	B	C	D
1	VEROTETTAVA TULOS 2021			
2				
3	Yrityksen nimi			
4	Y-tunnus			
5				

Kuva 3. Esimerkki solun muistiinpanosta.

Laskentatyökalun päälaskelma etenee kuvassa 1 esitetyn laskentakaavan mukaisesti. Kirjanpidon tulosta oikaistaan, jotta saadaan selville lopullinen verotettava tulo. Noin puolet päälaskelman luvuista ovat syötettäviä ja niiden tiedot saadaan tilikauden tuloslaskelmasta sekä viimeisimmästä verotuspäätöksestä. Toinen puoli päälaskelmasta koostuu viittauksista välilehdillä oleviin apulaskelmiin.

Välilehdet on nimetty niin, että tarvittavan apulaskelman löytää helposti (kuva 4). Välilehdet on sijoitettu niin, että yleisimmin käytetyt ovat lähinnä päälaskelmaa.

Verotettava tulo, päälaskelma	Työhuonevähennykset	Lisävähennykset	Yksityiskäytön tuloutukset	Neg OPO, korkokulut	Koulutusvähennys	Tutk.&keh.toim. lisävähennys
-------------------------------	---------------------	-----------------	----------------------------	---------------------	------------------	------------------------------

Kuva 4. Välilehdet toiminimen laskentatyökalussa.

Apulaskelmille syötettäviä tietoja ohjataan muistiinpanoilla, kuten päälaskelmalla kuvassa 3. Osa tiedoista on syötettäviä ja osa tiedoista muodostuu laskukaavojen ja funktioiden avulla. Syötettäviin soluihin voidaan tarvita tietoja useammasta tietolähteestä, esimerkiksi tuloslaskelmasta, taseesta ja ajopäiväkirjasta. Soluihin lisättyjen muistiinpanojen lisäksi jokaiselle apulaskelmalle on lisätty linkki apulaskelmalla käsitellyn oikaisun Verohallinnon ohjeeseen. Verohallinnon sivuilta saa tarvittaessa lisäohjeita sekä tarkempaa tietoa apulaskelmalla käsitellystä oikaisusta.

Toiminimiyrittäjän työhuonevähennyksen kohdalla voidaan käyttää joko kaavamaisia tai todellisiin kuluihin perustuvaa vähennystä. Työhuonevähennyksen kohdalla molemmat vaihtoehdot näkyvät sekä pää- että apulaskelmalla. Molemmissa laskelmissa kuitenkin ohjataan vielä erikseen, että vähennyksistä käytettäväksi tulee valita vain toinen. Kaavamainen työhuonevähennys poikkeaa muista apulaskelmista siinä, että syötettäviä tietoja ei ole. Kaavamainen työhuonevähennys valitaan alaveto-valikosta (kuva 5), josta luku siirtyy päälaskelmalle INDEKSI-funktion avulla. Alaveto-valikon valinta muodostaa piilotetulla rivillä olevaan soluun luvun, jonka perusteella päälaskelmalla käytetty INDEKSI-funktio osaa siirtää halutun työhuonevähennyksen päälaskelmalle.

Työhuonevähennys (kaavamainen vähennys)	
Yli 50 % työstä	920
Enintään 50 % työstä	460
Satunnaisesti	230
Ei kaavamaista työhuonevähennystä	0
Valittu vähennys:	0
Verohallinnon ohje	

Kuva 5. Kaavamaisen työhuonevähennyksen alaspeto-valikko.

Apulaskelmista logiikaltaan poikkeaa myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennys. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennys voidaan tehdä vain, jos lisävähennyksen määrä on vähintään 5 000 euroa ja enintään 500 000 euroa. Lisävähennyslaskelmaan on lisätty JOS-funktio, jonka avulla päälaskelmalle siirtyvä tulos on edellä mainittujen rajojen välissä (kuva 6). JOS-funktio sisältää myös sisäkkäisen JOS-funktion, jolla mahdollistetaan ylärajan muodostuminen lisävähennyksen määrään. Mikäli lisävähennyksen määrä on alle 5000 euroa, apulaskelmalta päälaskelmalle siirtyväksi luvuksi tulee 0. Mikäli lisävähennyksen määrä on suurempi kuin 500 000 euroa, apulaskelmalta päälaskelmalle siirtyvä luku 500 000.

Funktion argumentit

JOS			
Logiikka_testi	B7>=3333,33	<input type="button" value="↑"/>	= EPÄTOSI
Arvo_jos_tosi	JOS(B7>=333333,33;500000;B7*1,5)	<input type="button" value="↑"/>	= 0
Arvo_jos_epätosi	0	<input type="button" value="↑"/>	= 0
			= 0

Tarkistaa, täyttyykö määrittämäsi ehto. Palauttaa yhden arvon, jos ehto on TOSI ja toisen arvon, jos ehto on EPÄTOSI.

Logiikka_testi on arvon tosi tai epätosi palauttava arvo tai lauseke.

Kuva 6. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksen JOS-funktio.

JOS-funktion logikka_testi -kohdassa käytetty 3 333,33 on lisävähennyksen perusteen vähimmäismäärä, jolla saadaan lisävähennykseksi 5 000 euroa. Arvo_jos_tosi -kohdassa käytetään sisäkkäistä JOS-funktiota, jossa 333 333,33 ylittävät arvot lisävähennyksen perusteena antavat tulokseksi enintään 500 000 euroa. Arvo_jos_epätosi -kohdassa lisävähennyksen määrän ollessa alle 5 000 euroa, antaa tämä lisävähennyksen määräksi 0.

Kaikkia verotuksessa tehtäviä oikaisuja, eikä näin ollen apulaskelmia, tarvita jokaisen yrityksen kohdalla. Välilehdillä olevien apulaskelmien tulokset ovat tällöin tyhjiä. Tyhjiillään olevien apulaskelmien päälaskelmalle siirtyvien solujen arvo on joko 0 tai solussa oleva laskukaava antaa tulokseksi #JAKO/0! -virhemääritelmän. Päälaskelmalta tehtäessä suora soluviittaus apulaskelmalle, siirtyy kyseinen virhemääritelmä myös päälaskelmalle ja estää laskentatyökalun toiminnan. Virhemääritelmän siirtyminen päälaskelmalle estetään JOSVIRHE-funktion avulla (kuva 7).

Funktion argumentit

JOSVIRHE	
Arvo	'Yksityiskäytön tuloutukset!B16' = #JAKO/0!
Arvo_jos_virhe	0 = 0
	= 0

Palauttaa arvo_jos_virheen, jos lauseke on virhe ja lausekkeen arvo jokin muu.

Arvo on mikä tahansa arvo tai lauseke tai viittaus.

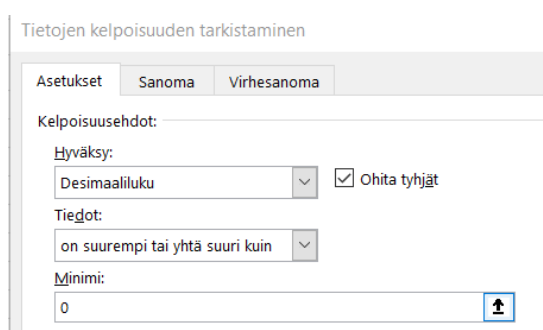
Kuva 7. JOSVIRHE-funktiolla virhemääritelmän siirtymisen estäminen.

JOSVIRHE-funktiolla muutetaan mahdollinen apulaskelmalla esiintyvä virhemääritelmä siirtymään päälaskelmalle lukuna 0. Mikäli virhemääritelmää ei ole, siirtyy apulaskelman luku normaalina soluviittauksena päälaskelmalle.

Apulaskelmien avulla saadut oikaisut joko vähennetään tai lisätään laskentatyökalun päälaskelmalla verotettavaa tuloa laskettaessa. Jotta tulokset siirtyisivät oikealla etumerkillä apulaskelmilta päälaskelmalle, on päälaskelman soluviittauksiin tai funktioihin lisätty tarvittaessa eteen miinusmerkki.

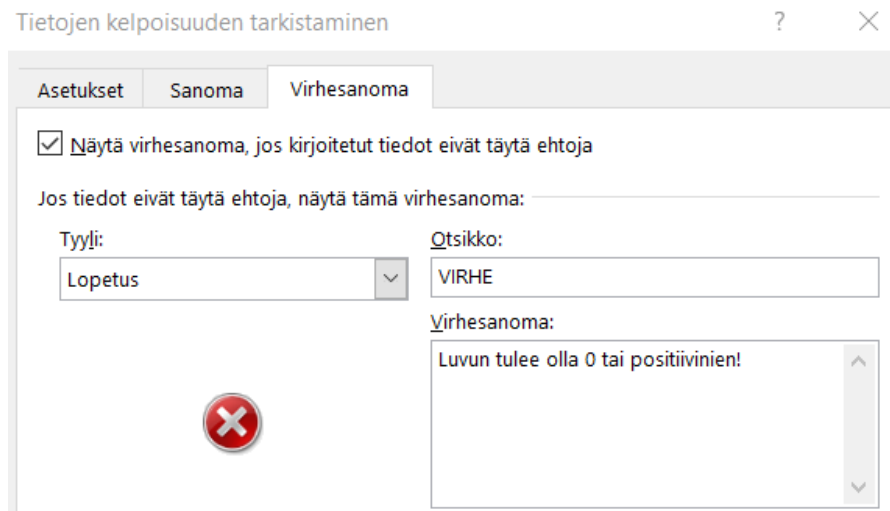
5.3.3 Suojausten asetus

Laskentatyökalun käyttäjän virheiden välttämiseksi on ohjeistamisen sekä edellä mainittujen toiminnallisten keinojen lisäksi huolehdittava virhesyöttöjen estosta sekä laskentatyökalun suojauksesta. Virhesyöttöjen esto on käytössä laskentatyökalun pää- sekä apulaskelmilla kaikissa niissä soluissa, joissa luvun tulee olla joko positiivinen tai negatiivinen. Molemmissa vaihtoehdoissa myös 0 on hyväksyttävä arvo. Syötettävän arvon validoinnilla määrätään, millaisen arvon soluun voi syöttää. Syötettävän arvon validointi tapahtuu määrittämällä arvon kelpoisuus kyseiseen soluun (kuva 8).

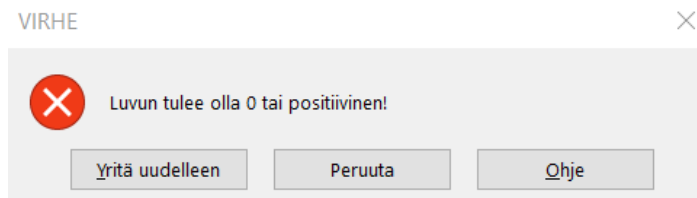
Kuva 8. Solun tietojen kelpoisuuden määrittäminen.

Kuvassa 8 solun tietojen kelpoisuuden tarkistamisessa on määritetty, että solussa olevan luvun tulee olla 0 tai suurempi. Osassa soluja luvun tulee olla 0 tai pienempi, jolloin tietojen kelpoisuudessa käytettiin tätä määrittelysehtoa. Lisäksi määrittelyissä lisättiin virhesyötöstä ilmoittava virhesanoma selventämään käyttäjälle, miksi kyseinen solu ei hyväksy mitä tahansa arvoa (kuva 9).

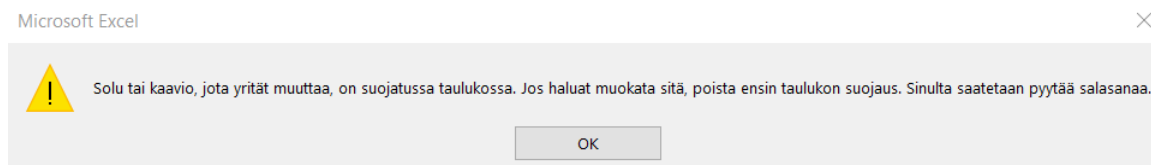
Kuva 9. Virhesyötön virhesanomien luominen.

Virhesyötöstä kertova virhesanoma ilmestyy näytölle, kun määrittelyehdon sisältävään soluun yritetään syöttää väärällä etumerkillä olevaa arvoa. Edellä luodun määritelmän virhesanoma, joka ilmestyy esiin negatiivista lukua syötettäessä, on esitetty kuvassa 10.

Kuva 10. Virhesyötöstä ilmoittava virhesanoma.

Laskentatyökalu sisältää useita laskukaavoja, viittauksia sekä funktioita. Mikäli joku tai jotkin näistä purkaantuvat, laskentatyökalu ei toimi oikein. Laskentatyökalun toiminnan varmistamiseksi kaikki laskukaavoja, viittauksia sekä funktioita sisältävät solut tulee suojata niin, ettei käyttäjä pääse niitä muokkaamaan tai poistamaan. Lisäksi laskentatyökalun sisällön halutaan pysyvän muuttumattomana, jotta sen toimintakyky säilyy ennallaan. Taulukon suojaamisella solut, joihin syötetään arvoja pysyvät muokattavina, mutta muilta osin laskentatyökalu estää käyttäjää tekemästä muutoksia. Käyttäjän yrittäessä tehdä muutoksia suojatulle alueelle, muodostuu tästä kuvan 11 mukainen ilmoitus ja muokkaus estyy.

Kuva 11. Suojatun taulukon antama virheilmoitus muokkausyritykseen.

Suojaamisen lisäturvaksi voi antaa halutessaan myös salasanan, jolloin suojauksen saa pois vain syöttämällä suojausvaiheessa määritetty salasana. Tässä kohdassa laskentatyökalun suojauksen poistoon ei määritetty salasanaa. Salasanan lisääminen on aiheellista siinä vaiheessa, kun toimeksiantaja valitsee taulukon pääkäyttäjän. Pääkäyttäjällä tarkoitetaan tässä yhteydessä käyttäjää, joka huolehtii laskentatyökalun vuosittaisesta päivittämisestä Verohallinnon ohjeiden sekä lakien mukaisesti.

5.4 Laskentatyökalun testaus

Tutkimuksen tuloksena muodostuneen laskentatyökalun toimintaa testattiin toimeksiantajalta käyttöön saadulla materiaalilla. Testauskäytössä oli toimeksiantajan asiakkaiden tilinpäätöstiedot ja dokumentit sekä verotukseen vaikuttavat muut tiedot. Aluksi testaus suoritettiin laskentatyökalun rakentajan eli tutkijan toimesta.

Laskentatyökalun päälaskelman avulla määritettyä lopullista verotettavaa tuloa verrattiin veroilmoituksen elinkeinotoiminnan tuloon/tappioon. Lisäksi tarkastettiin apulaskelmien toimintaa saatujen materiaalien avulla. Apulaskelmien toiminnasta testattiin työhuonevähennys kaavamaisena sekä todellisten kulujen mukaan, toiminimiyrittäjän lisävähennykset, vähennyskelvottomat korot sekä yksityiskäytön tuloutus. Kaikki testatut apulaskelmat sekä päälaskelma toimivat moitteettomasti.

Laskentatyökalun rakentajana tietää, miten laskentatyökalua tulee käyttää ja miten se toimii. Laskentatyökalua käytetään kuitenkin kaikkien Tili-Vinkki Oy:n työntekijöiden toimesta, joten testaus suoritettiin myös käyttäjän toimesta. Laskentatyökalu toimi moitteettomasti ja erityistä kiitosta testaaja antoi Verohallinnon

ohjeeseen siirtyvistä linkeistä. Linkkien avulla pääsi nopeasti ohjeiden oikeaan kohtaan, ja aikaa säästyi ohjeiden etsimiseltä. Lisäksi laskentatyökalun avulla tuli huomioitua kaikki mahdolliset oikaisut, sillä ne esiintyivät laskentatyökalussa valmiina. Solujen ohjeistukset olivat selkeät ja helpottivat käyttöä.

Laskentatyökalun sisältö sekä laskelmat annettiin vielä tarkastettavaksi ja testattavaksi toiselle käyttäjälle. Testauksessa käyttäjältä tuli toive, että koulutusvähennyksen osalta apulaskelmaa laajennettaisiin kattamaan työntekijöiden kokonaiskoulutuspäivien laskenta. Apulaskelmaa muokattiin kokonaiskoulutuspäivien laskennan lisäksi vielä niin, että koulutusvähennyksen määrää laskettaessa laskukaavoissa huomioidaan verovuoden pituus. Muilta osin laskentatyökalu osoittautui toimivaksi ja selkeäksi avuksi verotettavan tulon laskennassa.

6 Johtopäätökset

Verovelvollisuus koskee kaikkia Suomessa asuvia henkilöitä sekä taloudellista toimintaa harjoittavia yrityksiä ja yhteisöjä. Toiminimiyrittäjällä sekä henkilöyhtiön vastuunalaisilla yhtiömiehillä elinkeinotoiminnan tulo verotetaan henkilökohtaisena tulona joko kokonaan ansiotulona, tai se jaetaan verotettavaksi ansio- ja pääomatulona. Elinkeinotoiminnan verotettava tulo poikkeaa kirjanpidon tuloksesta ja elinkeinotoiminnan verottavan tulon laskemisesta säättää EVL. Elinkeinotoiminnan verotettava tulo muodostuu, kun veronalaisista tuloista vähennetään verotuksessa vähennyskelpoiset menot ja saatua tulosta oikaistaan vielä niillä erillä, joita käsitellään eri tavoin verotuksessa ja kirjanpidossa. Lisäksi tulee huomioida myös aiempien verovuosien vahvistetut tappiot. Elinkeinotoiminnan verotettavan tulon oikein laskeminen on kulmakivi oikein muodostettuun verojaksotukseen toiminimen tilinpäätöksessä sekä henkilöyhtiön yhtiömiesten keskinäisessä tulo-osuuksien jaossa.

Opinnäytetyön aihe saatiin toimeksiantona Tili-Vinkki Oy:ltä. Tilitoimistojen asiakkaista suurin osa on yritysmuodoltaan osakeyhtiötä, jotka ovat itsenäisiä verovelvollisia. Niiden verotus poikkeaa selkeästi toiminimien ja henkilöyhtiöiden verotuksesta, jossa elinkeinotoiminnan tulo verotetaan yrittäjän tai yhtiömiehen henkilökohtaisena tulona. Opinnäytetyön päätavoitteena oli luoda Microsoft Excel-taulukkolaskentaohjelmalla käytettävä laskentatyökalu toiminimen ja henkilöyhtiön verottavan tulon laskemiseen. Laskentatyökalun avulla helpotetaan, sujuvoitetaan, selkiytetään sekä yhdenmukaistetaan toimeksiantajan henkilökunnan työtä toiminimen verotettavan tulon ja henkilöyhtiön jaettavan tulon laskennassa sekä veroilmoituksella tehtävien oikaisujen huomioimisessa.

Opinnäytetyö toteutettiin case- eli tapaustutkimuksena, jossa käytettiin laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen keinoja tapauksen ymmärtämiseen ja selittämiseen. Tutkimuksen rajaus syntyi luonnollisesti toimeksiantajalta saadun aiheen perusteella ja tapaustutkimukselle tyypillisellä tavalla keskityttiin tapauksen kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen yleistämisen sijaan. Tärkeän osan tutkimusta muodosti teorian tieto. Teoriaosuudessa perehdyttiin tuloverotukseen niin

luonnollisen henkilön kuin toiminimen ja henkilöyhtiön osalta. Luonnollisen henkilön verotukseen perehtyminen liittyy olennaisesti toiminimen ja henkilöyhtiön verotukseen, sillä lopullisen verotettavan elinkeinotoiminnan tulon verotus tapahtuu osana toiminimiyrittäjän tai henkilöyhtiön yhtiömiehen henkilökohtaista verotusta. Teoriaosuudessa syvennyttiin lisäksi erikseen toiminimen ja henkilöyhtiön verotettavan elinkeinotulon muodostumiseen sekä verotuksessa huomioitaviin erityisiin oikaisuihin ja mahdollisiin vähennyksiin. Laskentatyökalun laatimisessa käytetyn Microsoft Excel -taulukkolaskentaohjelman muodostamia mahdollisuuksia ja haasteita esitettiin teoriaosuudessa laskentatyökalun rakentamisen näkökulmasta.

Toimeksiantajalla on käytössään veronlaskentaohjelma yrittäjän tai yhtiömiehen verojen laskentaan. Verolaskentaohjelmaan syötettävien lukujen perusteella ohjelma muodostaa verolaskelman, jonka avulla arvioidaan, riittävätkö maksetut ennakkoerot ja/tai perityt ennakonpidätykset kattamaan verovuoden verot. Yksi verolaskentaohjelmaan syötettävistä luvuista on toiminimen elinkeinotoiminnan verotettava tulo tai henkilöyhtiön jaettava tulolähteen tulo. Tämän tiedon oikein syöttäminen vaikuttaa olennaisesti verolaskentaohjelman muodostamaan verolaskelmaan ja sen oikeellisuuteen. Verotettavan elinkeinotoiminnan tulon laskemiseen ei toimeksiantajalla ole ollut käytössä laskentapohjaa tai ohjeistusta, vaan jokainen työntekijä on itse huolehtinut verotettavan tulon laskennasta.

Teoriaosuuden tietoa analysoimalla ja prosessoimalla luotiin Excel-pohjainen laskentatyökalu yhdenmukaistamaan ja sujuvoittamaan verotettavan tulon laskennan käytäntöä. Laskentatyökalu toimii laskelman lisäksi myös muistilistana, jolloin kaikki mahdolliset oikaisut ja vähennykset tulee huomioitua verotettavan tulon laskennassa. Laskentatyökalu laadittiin suoraan teoriaosuudessa esitettyyn tietoon pohjautuen, mikä varmisti laskentatyökalussa huomioitavan kaikki verotettavaan tuloon vaikuttavat asiat. Laskentatyökalu luotiin erikseen toiminimille ja henkilöyhtiöille, sillä toiminimillä mahdollisia vähennyksiä on tehtävänä enemmän kuin henkilöyhtiöillä. Laskentatyökalu koostuu päälaskelmasta, jossa laskelman lopputuloksena saadaan verotettava/jaettava tulo. Päälaskelmaa täydentävät välilehdille sijoitetut mahdollisten oikaisujen ja vähennysten apulaskelmat, joiden

avulla lasketut oikaisut tai vähennykset siirtyvät soluviittausten avulla osaksi pää-laskelmaa. Laskentatyökalun käyttöä helpottamaan luotiin erillinen lyhyt ohjeistus käyttäjälle sekä lisättiin lyhyitä ohjeita muistiinpanoina laskentatyökalun soluihin. Lisäksi jokaisella apulaskelmalla on linkki Verohallinnon ohjeisiin, joka mahdollistaa syvällisemmän tarkastelun apulaskelmalla käsiteltyyn oikaisuun tai vähennykseen.

Laskentatyökalu sisältää soluviittauksia, laskukaavoja sekä funktioita, joihin käyttäjän ei haluta tekevän muutoksia. Tämä on estetty suojaamalla laskentatyökalu käyttäjän tekemiltä muutoksilta ja lukujen syöttö on mahdollista vain tiettyihin soluihin. Yrittäessä syöttää lukua väärään soluun, antaa laskentatyökalu käyttäjälle virheilmoituksen ja kertoo solun olevan suojattu muutoksilta. Laskentatyökaluun syötettävien lukujen oikeellisuus on kuitenkin käyttäjän vastuulla. Osaan soluista syötettävä luku voi olla joko negatiivinen tai positiivinen, mutta suurimpaan osaan syötettävien lukujen tulee olla aina negatiivinen tai positiivinen. Tämän varmistamiseksi on estetty luvun syöttö väärällä etumerkillä ja lisätty mahdollisen virhesyötön tapahtuessa muodostumaan käyttäjälle virheilmoitus. Virheilmoitus ohjaa käyttäjää korjaamaan syötettyä lukua ja kertoo, tuleeko luvun olla negatiivinen tai positiivinen.

Laskentatyökalua käytön avulla jokaisen työntekijän tulee huomioitua kaikki verotettavan tuloon vaikuttavat tekijät ja verotettavan tulon laskelma on pohjaltaan ja ulkoasultaan kaikilla samanlainen. Työntekijöiden ajan käyttö tehostuu, kun laskentatyökalu tarjoaa laskelmapohjan valmiina sekä toimii myös muistilistana oikaisujen ja vähennysten osalta. Laskentatyökalu on suunniteltu niin, että se tukee, ohjaa ja nopeuttaa verotettavan tulon laskemista. Laskentatyökalua käytettäessä myös asiakkaan on halutessaan helpompi tulkita ja ymmärtää verotettavan tulon muodostumista sekä oikaisujen ja vähennysten vaikutusta verotettavaan tuloon. Mitä pidempään laskentatyökalu on käytössä, sitä tehokkaampaa sen käytöstä tulee ja sen käyttö muodostuu osaksi työrutiineja.

Toimeksiantaja tulee ottamaan laskentatyökalun käyttöön tämän vuoden aikana ja uskoo sen hyödyttävän niin asiakasta, työntekijöitä kuin toimeksiantajaa itseään. Asiakkaat pystyvät halutessaan selkeämmin ymmärtämään, mistä

verotettava tulo koostuu ja mitkä tekijät vaikuttavat verotettavan tulon muodostumiseen. Työntekijät saavat avukseen valmiin työkalun, jonka avulla verotettavan tulon laskeminen tapahtuu organisoidusti ja kaikki verotukseen vaikuttavat asiat tulee huomioitua. Mahdollisuus virheellisiin verotettavan tulon laskelmiin pienee merkittävästi jo laskentatyökalun käytön myötä, ja virheiden mahdollisuus pienenee entisestään sen sisältämien ohjeiden, virheilmoitusten ja muiden suojaustoimenpiteiden avulla. Toimeksiantaja hyötyy työntekijöiden tehokkaammasta ajankäytöstä sekä yhdenmukaisesta tavasta toimia.

Opinnäytetyön laajan teoretiedon omaksuminen ja tiivistäminen sopivaksi, mutta tarpeeksi kattavaksi kokonaisuudeksi oli yksi haastavimmista osuuksista. Tietoa oli saatavilla runsaasti, mutta etenkin useimmat painetut tietolähteet olivat jo kokonaan tai osittain vanhentuneita sisällöltään. Verotukseen liittyvien lakitekstien haastava luettavuus myös teki opinnäytetyön työstämisestä oletettua hitaampaa. Lähteiden luotettavuuden arviointiin tuli käyttää aikaa ja varmistaa lähteestä hankitun tiedon ajantasaisuus.

Lopputuotoksena syntynyt laskentatyökalu muodostui vasta teoriaosuuden huolellisen prosessoinnin ja analysoinnin jälkeen. Laskentatyökaluun tuli saada selkeällä ja yksinkertaisella tavalla kaikki verotettavaan tuloon vaikuttavat tiedot. Sen käyttö tuli myös saada mahdollisimman toimivaksi ja helpoksi, jotta toimeksiantaja saisi siitä haluamansa hyödyn. Laskentatyökalun rakentamisessa edettiin toimeksiantajan ehdottomassa järjestyksessä jokainen oikaisu ja vähennys huomioiden. Rakennusvaihe perustuu suoraan lakeihin sekä Verohallinnon ohjeisiin, joka varmistaa laskentatyökalun avulla muodostuvan verotettavan tulon toistettavuuden sekä luotettavuuden. Samaan tulokseen päästäisiin myös ilman laskentatyökalua, mutta selkeästi hitaammin ja virheiden mahdollisuus olisi suurempi.

Pääroolissa laskentatyökalun käytössä on sen käyttäjä, jonka vastuulla on tarvittavien tietojen hankkiminen laskentatyökaluun sekä oikeiden lukujen syöttäminen siihen. Tämä on myös laskentatyökalun toiminnan heikkous, sillä käyttäjän on mahdollista tehdä inhimillinen virhe lukuja syöttäessä. Suurimmassa osassa laskentatyökalua on estetty vääränlaisen tiedon syöttäminen, mutta kaikissa

kohdissa vastuussa oikein syötetystä luvusta viimekädessä on aina käyttäjä. Laskukaavat ja funktiot on suojattu, mutta niiden pohjana olevat luvut voivat muuttua vuosittain. Laskentatyökalu tuleekin päivittää joka vuosi uudella versiolla, joka sisältää ajantasaiset tiedot, linkit ja laskukaavat. Suojausten vuoksi toimeksiantajan tulisi valita yksi laskentatyökalun päivittäjä, joka tekee vuosittaiset päivitykset ja huolehtii laskentatyökalun ajantasaisuudesta.

Laskentatyökaluun olisi voinut sisällyttää myös makroja ja mahdollisesti Visual Basics for Applications eli VBA-ohjelmointia. Näiden avulla voitaisiin automatisoida tiettyjä toimintoja, kuten tuloslaskelmasta tai taseesta syötettävien lukujen poiminta. Lisäksi makroja ja ohjelmointia voitaisiin hyödyntää myös halutun ulkoasun luomiseen, esimerkiksi päälaskelmalla olevien nollarivien piilottamiseen. Näiden toimintojen lisääminen laskentatyökaluun olisi vaatinut tuloslaskelman ja taseen tallentamisen muussa kuin toimeksiantajalla yleisesti käytetyssä pdf-muodossa. Tämän koettiin olevan turha ja aikaa vievä toiminto, ja samassa ajassa laskentatyökaluun tulisi syötettyä manuaalisesti automaattisella poiminnalla siirtyvät luvut. Lisäksi toimeksiantaja koki tärkeäksi, että työntekijät tiedostavat lukujen alkuperän ja pohtivat syötettävien lukujen oikeellisuutta. Lukujen automaattisella poiminnalla tulisi poimitut luvut kuitenkin manuaalisesti tarkastaa, johon kuului ylimääräistä aikaa ja toiminnon luoma tehokkuus menetettäisiin. Makrojen käyttö ulkoasun viimeistelyssä koettiin myös turhaksi ulkoasun ollessa nollarivien kanssakin selkeä, informatiivinen ja siisti, joten makrojen käyttö jätettiin myös laskentatyökalusta pois.

Laskentatyökalun käyttöönoton tukena voisi olla aiheellista esitellä laskentatyökalun toimintaa ja opastaa sen käyttöä. Laskentatyökaluun sisältyvät ohjeistukset kuitenkin mahdollistavat sen käytön ilman erillistä perehdytystä. Kehitysideana laskentatyökalua käytettäessä voisi pohtia, saataisiinko ohjelmoinnin lisäämisellä aikaan jonkinlaista lisäarvoa tai tehokkuutta laskentatyökalun käyttöön. Aiheellista voisi olla myös luoda vastaava laskentatyökalu osakeyhtiön verotettavan tulon laskemiseen, jolloin toimintatapa ja työkalu verotettavan tulon laskemiseen olisi yhtenäinen kaikilla toimeksiantajan asiakkailla riippumatta yritysmuodosta.

Lähteet

Andersson, E.; Linnakangas, E. & Frände J. 2016. Tuloverotus. 8. uudistettu painos. Helsinki: Talentum Pro.

Bronex Software Oy 2022. Profit Hunter. Viitattu 21.9.2022.

<https://www.bronex.fi/>

Finlex 2021. Laki vuoden 2022 tuloveroasteikosta 1131/2021. Annettu Helsingissä 16.12.2021. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20211131>

Helsingin yliopisto. Opiskelijan digitaidot – S.3 Taulukkolaskenta. Viitattu 10.10.2022. <https://blogs.helsinki.fi/opiskelijan-digitaidot/syventavat-taidot-tiedon-esittaminen/s-3-tilukkolaskenta/>

Kananen, J. 2013. Case-tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Leino, T. 2016. Excel-käyttäjän käsikirja. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.

Leppiniemi, J. & Walden R. 2009. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. 10. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.

Myrsky, M. & Malmgrén, M. 2014. Elinkeinotulon verotus. 4. uudistettu painos. Helsinki: Talentum Media Oy.

Ojala, I. 2017. Verokoulu, osa 4: Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotus. Tilisanomat 5/2017.

Ojala, M. 2017. Tilikauden pituuden vaikutus tulo-osuuden pääomatulo-osuuteen. Tilisanomat 5/2017.

Oppiva.Omnia.fi 2019. Microsoft Excel – taulukkolaskentaa ja sisällöntuotantoa. Viitattu 21.9.2022. <https://oppiva.omnia.fi/excel/>

Ossa, J. 2020. Yritystoiminnan verotus. 3. uudistettu painos. Helsinki: Kauppa-kamari.

Tomperi, S. 2019. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. 30. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Tomperi, S. & Keskinen V. 2018. Taloushallinto: Kirjanpidon erityiskysymyksiä. 9. uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535. Annettu Helsingissä 30.12.1992. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535>

Tuomi-Sorjonen, P. 2013. Kirjanpito, tilinpäätös ja verotus. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Valtiovarainministeriö. Verotusjärjestelmä. Viitattu 31.8.2022. <https://vm.fi/verotus/verotusjarjestelma>

Verohallinto 2013. Yrittäjäpuolisot verotuksessa. Viitattu 14.9.2022. https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/omat-tiedot/avio-liitto__avioero/yrittajapuolisot-verotuksessa/

Verohallinto 2016. Yksityisen elinkeinoharjoittajan tuloverotus Verohallinto. Viitattu 21.9.2022. <https://slideplayer.fi/slide/11125023/>

Verohallinto 2017. Ansiotulot. Viitattu 9.9.2022. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot/ansiotulot/>

Verohallinto 2018. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotus. Viitattu 21.9.2022. <https://slideplayer.fi/slide/12277308/>

Verohallinto 2019a. Toiminta. Viitattu 31.8.2022. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/verohallinnon_esittely/toiminta/

Verohallinto 2019b. Tulolähdesiirrot, yksityiskäyttönotot ja yksityissijoitukset luonnollisten henkilöiden ja henkilöyhtiöiden verotuksessa. Viitattu 19.9.2022. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/80791/tulol%C3%A4hdesiirrot-yksityisk%C3%A4ytt%C3%B6notot-ja-yksityissijoitukset-luonnollisten-henkil%C3%B6iden-ja-henkil%C3%B6yhti%C3%B6iden-verotuksessa/>

Verohallinto 2021a. Ennakkoperintärekisteri. Viitattu 5.9.2022. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/verohallinnon-rekisterit/ennakkoperintarekisteri/>

Verohallinto 2021b. Ennakkovero - yritysasiakkaat. Viitattu 5.9.2022. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/ennakkovero/>

Verohallinto 2021c. Luovutusvoitto ja luovutustappio. Viitattu 8.9.2022.

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/luovutusvoitto/>

Verohallinto 2021d. Eläketulon verotus. Viitattu 9.9.2022. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48865/el%C3%A4ketulon-verotus6/>

Verohallinto 2021e. Edustusmenot tuloverotuksessa. Viitattu 19.9.2022.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48743/edustusmenot-tuloverotuksessa2/>

Verohallinto 2021f. Poistot elinkeinoverotuksessa. Viitattu 20.9.2022.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/102183/poistot-elinkeinoverotuksessa/>

Verohallinto 2021g. Veroilmoituksen täyttöohje – liikkeen- ja ammatinharjoittajan veroilmoitus. Viitattu 20.9.2022. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/ilmoittamisen-ohje/>

Verohallinto 2021g. Veroilmoituksen täyttöohje – liikkeen- ja ammatinharjoittajan veroilmoitus. Viitattu 20.9.2022. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/ilmoittamisen-ohje/>

Verohallinto 2022a. Lisäennakko. Viitattu 5.9.2022. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/ennakkovero/lisaennakko/>

Verohallinto 2022b. Korkotulojen verotus. Viitattu 8.9.2022.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48890/korkotulojen-verotus2/>

Verohallinto 2022c. Maksa vero sijoituksista. Viitattu 8.9.2022.

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/maksa-vero-sijoituksista/>

Verohallinto 2022d. Osinkotulojen verotus. Viitattu 12.9.2022.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47901/osinkotulojen-verotus4/>

Verohallinto 2022e. Pääomatuloista tehtävät vähennykset. Viitattu 7.9.2022.

https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot-ja-vahennykset/paaomatuloista_tehtavat_vahennykse/

Verohallinto 2022f. Alijäämähyvitys. Viitattu 8.9.2022. https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/velat_ja_korot/alijaamahyvity/

https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/velat_ja_korot/alijaamahyvity/

Verohallinto 2022g. Verotettavan tulon laskeminen henkilöverotuksessa. Viitattu 9.9.2022. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49038/verotettavan-tulon-laskeminen-henkil%C3%B6verotuksessa5/>

Verohallinto 2022h. Kotitalousvähennys verotuksessa. Viitattu 14.9.2022. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47873/kotitalousv%C3%A4hennys-verotuksessa2/>

Verohallinto 2022i. Tappiot – liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Viitattu 14.9.2022. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/tappiot/>

Verohallinto 2022j. Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö. Viitattu 15.9.2022. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/avoin-yhtio-ja-kommandiittiyhtio/tuloverotus/>

Verohallinto 2022k. Tulon ja menon jaksottaminen henkilöverotuksessa. Viitattu 19.9.2022. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49031/tulon-ja-menon-jaksottaminen-henkil%C3%B6verotuksessa/>

Verohallinto 2022l. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennys verovuosina 2021-2027. Viitattu 20.9.2022. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/90739/tutkimus--ja-kehitt%C3%A4mistoiminnan-lis%C3%A4v%C3%A4hennys-verovuosina-2021-2027/>

Veronmaksajat 2022. Ansiotuloista tehtävät vähennykset 2022. Viitattu 12.9.2022. <https://www.veronmaksajat.fi/Palkka-ja-elake/Verovahennykset/ansiotulosta-tehtavat-vahennykset-2022/#b7f65b32>

Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4.uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus

Villa, S. & Ossa, J. 2017. Henkilöyhtiöt ja verotus. Helsinki: Alma.

Versio 1.0
Laatija: Susanna Elovirna
Päivitetty: 12.10.2022

TÄYTTÖOHJE: Toiminimen ja henkilöyhtiön verotettavan tulon laskentatyökalu

- Laskentatyökalun ensimmäinen välilehti sisältää päälaskelman, johon tietoja joko syötetään tai ne siirtyvät muiden välilehtien apulaskelmilta. Syötettävät luvut ovat:
 - Yrityksen nimi ja y-tunnus
 - Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja
 - Mahdolliset jaksotuksesta johtuvat erot
 - Verovapaat tulot (esim. verojen hyvityskorot)
 - Edustuskulut
 - Verojen viivästyskorot
 - Aiempien vuosien vahvistetut tappiot
- Päälaskelmalle syötettävien tietojen kohdalla kiinnitä erityistä huomiota siihen, että syötettävän luvun etumerkki on oikea!
 - Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja sekä jaksotuserot voivat olla joko +/-!
 - Muihin soluihin tietoja syöttäessä laskentatyökalu ilmoittaa virheellisestä etumerkistä.
- Punainen kolmio solun yläreunassa osoittaa, että soluun on sisällytetty ohjeita.
 - Ohje tulee näkyville, kun vie hiiren osoittimen kyseisen solun päälle.
- Laskentatyökalu on suojattu ja vain muokattaviin soluihin pystyy syöttämään lukuja.
- Päälaskelmalla (ensimmäisellä välilehdellä) rivejä pystyy piilottamaan. Esimerkiksi ylimääräisten "nollarivien" piilottaminen on suositeltavaa:
 - valitse rivi aktiiviseksi
 - klikkaa hiiren oikeaa korvaa
 - valitse "piilota".
- Huomioi toiminimen kohdalla, että valittuna on vain jompikumpi työhuonevähennyksistä!
- Tallenna nimellä, älä tallenna laskentatyökalupohjan päälle!
- Päivitys ja muokkaus verovuositain tapahtuu yhden käyttäjän toimesta.